ÄNNU NÅGRA ORD

OM

FULLBORDANDET AF GÅFVA AF LÖS EGENDOM

ENLIGT SVENSK RÄTTSPRAXIS

EN REPLIK

AF

ELSA ESCHELSSON

UPPSALA & STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
(i distribution)

D1257

JURIDISKA INSTITUTIONEN
vid Uppsala universitet
FORSKARBIBLIOTEKET

Eb ab Depå 1257

Ur Prof. Phillips Hults bibliotek

Juridikbok.se

Denna digitala version av verket är nedladdad från juridikbok.se.

Den licens som tillämpas för de verk som finns på juridikbok.se är **Creative Commons CC BY-NC 4.0**. Licensvillkoren måste följas i sin helhet och dessa finner du här https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/legalcode.sv

Sammanfattningsvis innebär licensen följande:

Tillstånd för användaren att:

• Kopiera och vidaredistribuera materialet oavsett medium eller format

• Bearbeta och bygga vidare på materialet

Villkoren för tillståndet är:

• Att användaren ger ett korrekt erkännande, anger en hyperlänk till licensen och anger om bearbetningar är gjorda av verket. Detta ska göras enligt god sed, och inte på ett sätt som ger en bild av att licensgivaren stödjer ett specifikt användande.

• Att användaren inte använder materialet för kommersiella ändamål.

• Att användaren inte tillämpar rättsliga begränsningar eller teknik som begränsar andras rätt att gör något som licensen tillåter.

Se även information på
https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.sv

När det gäller verk av författare som avlidit för mer än 70 år sedan finns enligt svensk lag inte längre någon upphovsrätt. Sådana arbeten kan användas helt fritt och slutanvändarlicensen som annars skulle ha gällt för verk som tillhandahålls från juridikbok.se gäller inte sådana verk. Observera dock att det kan finnas flera rättigheter knutna till ett verk. Exempelvis kan medförfattare och illustratörer ha egna rättigheter till verket. I dessa fall kan verket vara upphovsrättsligt skyddat trots att upphovsrätten har upphört för en författare.

http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:juridikbokse-f4289

ÄNNU NÅGRA ORD

OM

FULLBORDANDET AF GÅFVA AF LÖS EGENDOM

ENLIGT SVENSK RÄTTSPRAXIS

EN REPLIK

AF

ELSA ESCHELSSON

UPPSALA & STOCKHOLM
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.
(I DISTRIBUTION)

UPPSALA 1907
ALMQVIST & WIKSELLS BOKTRYCKERI-A.-B.

I en af mig förra hösten utgifven afhandling »Om fullbordandet af gåfva af lös egendom enligt svensk rättspraxis» har jag i några noter gjort en del anmärkningar mot — hufvudsakligen — den arbetsmetod, som, efter hvad jag under arbetet med nyss nämnda afhandling funnit, Professor A. O. Winroth använder i sitt arbete »Svensk Civilrätt». Jag har vidare i några fall belyst den betydelse för framställningens tillförlitlighet, som arbetsmetoden i fråga helt naturligt har till följd. Med anledning af dessa mina anmärkningar har Professor Winroth utgifvit en särskild uppsats, utgörande 5:te häftet af hans »Strödda uppsatser» och innehållande dels svar å mina anmärkningar, dels en »motkritik» af det mitt arbete, i hvilket de framställas. Då nämnda uppsats i flera afseenden är af beskaffenhet att böra föranleda ett svar, har denna skrift kommit till.

Jag har, som nämnts, i min ofvan angifna afhandling först och främst gjort anmärkning mot den arbetsmetod, som W. använder vid sin framställning af rätten i sitt arbete »Svensk Civilrätt». Jag har ansett, att det funnits så mycket större anledning att göra anmärkning mot denna arbetsmetod, som W. icke blott — såsom fallet är med hvarje vetenskapsman — tydligen gör anspråk på att hans framställning är en vetenskaplig sådan, utarbetad efter vetenskapliga metoder, utan offentligt t. o. m. gjort anspråk på att hans framställning af rätten är »svensk positiv rätt», »fastställd» af honom »enligt lag och *rättspraxis*».[1] [2]

Hvad först angår W:s arbetsmetod och mina anmärkningar mot densamma, erinrar jag om att W., som bekant

---

[1] »— — — Jag — — — fordrar [icke] beaktande af mina åsikter utan af svensk positiv rätt, sådan den i mina framställningar fastställts enligt lag och rättspraxis.» (Se Professor Winroths skrifvelse i »Upsala Nya Tidning» d. 23 September 1904.)

[2] Kursiveringen är gjord af mig.

och som af det nyss anförda framgår, i stor utsträckning — icke blott belyser — utan *grundar* sin framställning af rätten på rättsfall. Med anledning häraf har jag i min ofvan omnämnda afhandling sid. 232 anm. 3 framhållit, att W. på så ytterligt få undantag när, att det saknar all betydelse, vid begagnandet af rättsfallen från de tre sista decennierna endast tager hänsyn till de rättsfall, som finnas refererade i tidskrifter, tryckta arkiv o. s. v., och att han lämnar hela den öfriga delen af rättsfallen, hvilken finnes upptagen i notiserna i Nytt Juridiskt Arkiv — Afd. I —, utgifvet af G. B. A. Holm, alldeles därhän. Att detta förhållande har sin riktighet, har ju också numera af W. själf i hans ifrågavarande motkritik uttryckligen bekräftats. Jag har vidare framhållit, hurusom de i notiserna angifna revisionssakerna dock utgöra den ojämförligt största delen af alla under året afgjorda revisionssaker. Såsom stöd härför anför jag exempelvis, att de revisionssaker, som blott omförmälts i de ifrågavarande notiserna, för år 1905 utgöra mera än tre fjärdedelar af alla under nämnda år afgjorda revisionssaker — de refererade mindre än en fjärdedel af desamma.[1] Jag har vidare a. s. framhållit, att äfven om man utgår från att de refererade rättsfallen i regel äro de viktigare och att bland dem särskildt upptagits civilrättsliga rättsfall, de i de ofta nämnda notiserna upptagna rättsfallen icke kunna få lämnas därhän, om man skall kunna gifva en tillförlitlig framställning af rätten — i den mån nämligen rättsfallen, som sagdt, icke blott användas för att belysa rättsreglerna utan i viss mån såsom grundval för deras fastställande, såsom fallet enligt W:s metod är snart sagdt öfver hela rättsområdet.

Med afseende på den anmärkning, jag sålunda i min afhandling gjort mot W:s arbetsmetod, svarar nu W. i sin ofvan angifna motkritik (sid. 4, jfrd med sid. 3) först och främst, att han kunde åtnöja sig med att påpeka, att hvad

---

[1] Jag skulle — för att ytterligare belysa hvad nu sagts angående den omfattning, i hvilken rättsfallen icke refererats, utan blott angifvits i notiserna i Holms arkiv — kunna påpeka, att, beträffande blott af mig undersökta årgångar, de endast i notiserna antydda rättsfallen 1895 voro nära $^{3}/_{4}$, 1885 öfver $^{4}/_{6}$ och 1875 nära $^{2}/_{3}$ af alla under nämnda år afgjorda revisionssaker.

jag i min afhandling på 290 sidor behandlar, upptager 5 sidor i ett hans arbete, som bär titeln »Förmynderskap och Kuratel» och därför ej gärna kan vara afsedt att slutbehandla, vare sig gåfva i allmänhet eller särskildt fullbordandet af gåfva af lös egendom. Hvad beträffar W:s påstående, att det ofvan anförda i och för sig skulle kunna vara ett tillräckligt svar på min anmärkning mot W:s metod, får jag påpeka — och därvid ser jag naturligtvis alldeles bort från hvad man från systematisk synpunkt skulle kunna säga om att midt i en framställning af förmynderskapsrätten få inflickad en framställning af fullbordandet af gåfva äfven till sådana delar, som icke hafva något samband med förmynderskapsförhållandena — att min anmärkning mot W:s metod icke blott riktar sig mot dess användande vid framställningen af fullbordandet af gåfva utan vid utarbetandet af »Svensk Civilrätt» öfver hufvud taget. Jag har visserligen fått kännedom om W:s ifrågavarande metod vid en närmare undersökning af hans framställning af fullbordandet af gåfva, och jag har endast med afseende på nämnda framställning kunnat belysa den betydelse, metoden har för framställningens tillförlitlighet, men jag har, med anledning af hvad jag på detta område funnit, tagit närmare kännedom om arbetsmetoden i de hittintills utkomna fyra delarna af »Svensk Civilrätt» öfver hufvud taget och funnit, att denna metod äfven i öfriga delar af detta arbete och sålunda i delar, som ex professo behandlas där, i allt väsentligt är densamma, något, som W. ju för öfrigt erkänner (se motkritiken sid. 4). I stället för att det — så långt förekommande otillförlitligheter bero på anfördt fel i metoden — skulle kunna ligga en styrka i att otillförlitligheterna befinna sig på en framställning omfattande endast 5 sidor, synes det mig, att detta endast gör saken så mycket betänkligare. Den tanken tränger sig naturligtvis utan vidare på läsaren: om så pass många otillförlitligheter kunnat samlas på 5 sidor, huru många skola då icke hafva kunnat samlas på »Svensk Civilrätts» — inklusive supplementet — återstående cirka 1850 sidor, hvilka, som sagdt, i allt väsentligt äro utarbetade efter samma metod? Otillförlitligheterna på dem kunna vara jämförelsevis färre, men de kunna också vara jämförelsevis flera. Någon säkerhet i ena eller

andra afseendet finnes icke, då arbetsmetoden vid deras utarbetande i allt väsentligt är densamma.

W. inskränker sig i sitt försvar icke heller till ett påpekande af det ofvan anförda förhållandet. Han förklarar nämligen vidare, att hvad jag, som i mitt författarskap hållit mig till en så begränsad del af rätten, kunnat göra, har W. icke kunnat. Vid utarbetandet af ett sådant verk som »Svensk Civilrätt» måste man, säger W. i motkritiken sid. 4, »sätta för sig vissa gränser i materialsamlande, i synnerhet beträffande prejudikat. Man skulle eljest icke medhinna något».

Med anledning af hvad W. sålunda anfört, får jag påpeka följande. Allt är visserligen relativt här i världen, och det gäller också fullständigheten af det material af ett eller annat slag, som en vetenskapsman kan tillgodogöra sig för sitt arbete. *Om* emellertid en vetenskapsman anser sig behöfva och uttryckligen *utgifver sig* för att till stor del *grunda* sin framställning på visst faktiskt material, är det uppenbart, att han icke får lämna, allt efter förhållandena, mellan $^2/_3$ och $^4/_5$ [1] af de fakta, bland hvilka han måste samla sitt material, okontrollerade. Anser han, att han på grund af det stora arbete, som med en dylik undersökning är förenadt, måste göra detta, innebär det ju en bankruttförklaring antingen för metoden öfver hufvud tagit såsom vetenskaplig metod eller också för möjligheten att under nuvarande förhållanden kunna med användaude af metoden i fråga åstadkomma ett sådant mera omfattande arbete som »Svensk Civilrätt». Ett sådant arbete kan nämligen i så fall ej ske, innan förberedande undersökningar finnas på specialområdena. [2]

Hvad nu sagts kan icke heller bortresoneras därmed, att, såsom W. i omedelbart sammanhang med ofvan anförda yttrande säger, Holms juridiska arkiv — den källa, ur hvilken man ju närmast hämtar det här ifrågavarande materialet — »alltid på ett ytterst framstående sätt redigerats efter grundsatsen att i texten redogöra för alla rättsfall af större intresse och förlägga till notiserna dem, som äro jemförelsevis betydelselösa eller eljest icke egna sig att tjena till märkesstenar

---

[1] Se ofvan sid. 4 anm. 1.

[2] Jfr för öfrigt, hvad W. själf härom säger i motkritiken sid. 17.

för rättsutvecklingens fortgång». Med allt erkännande af det sätt, hvarpå Holms arkiv redigerats, måste man säga, att en uppgift sådan som den att af vår högsta domstols årligen inom de mest skilda delar af rätten afgifna — om man inberäknar besvärsmålen — ofta öfver 1,000 domar och utslag, tillförlitligt kunna afgöra, hvilka det är, som äga den betydelse, att de böra refereras, och hvilka det är, som böra kunna lämnas därhän, i och för sig är en så vansklig uppgift för den, som kan hafva sig densamma anförtrodd, att det afgörande, som därvid träffas, *enligt sakens natur* icke vid ett vetenskapligt arbete, som till stor del *grundar* sig på rättsfall, kan blifva föremål för någon auktoritetstro. Det ligger så mycket mera i sakens natur, att så härvidlag icke kan få blifva förhållandet, som det ju faller af sig själf, att man vid afgörandet af, hvilka de rättsfall äro, som skola refereras i arkivet, gifvetvis icke blott kan taga hänsyn till rättsfallens juridiska betydelse, utan också måste taga hänsyn till den begränsning af referaten, som påbjudes af rent ekonomiska skäl och sålunda af skäl, som icke hafva något med denna deras juridiska betydelse att göra. Att också frågan, hvilka de rättsfall äro, som böra refereras, är synnerligen vansklig, bestyrkes bl. a. däraf, att man i flera årgångar af Holms arkiv finner, att rättsfall, som en gång blott upptagits bland notiserna, sedermera äfven enligt vederbörandes tanke funnits vara af den betydelse, att de bort refereras, och därför vid ett senare tillfälle upptagits bland referaten. [1] Samma förhållande bestyrkes också, om man närmare undersöker Skarins lagedition och ser, i huru pass många fall utgifvaren — ett justitieråd — hänvisar till rättsfall, upptagna bland notiserna i Holms arkiv. [2] Jag vågar också påstå, att jag bland

---

[1] Se Holms Arkiv 1899 sid. 583—585 och 588, hvarest tre rättsfall upptagas, hvilka förklaras »hafva ansetts böra här utförligare refereras». Se vidare Holms Arkiv 1902 sid. 517—558, hvarest 18 rättsfall och 1903 sid. 553—584, hvarest 15 rättsfall, som förut endast anförts bland notiserna, af liknande anledning refereras.

[2] Se R. Skarins lagedition för år 1907, hvarest hänvisningar till de bland notiserna i Holms arkiv upptagna rättsfallen finnas å sid. 13, 19, 23, 27 (2 hänvisningar), 37, 41, 43, 45 (2 hänvisningar), 46, 47, 52, 54, 55 (2 hänvisningar), 60 (2 hänvisningar), 61, 67 (3 hänvisningar), 75 (3 hänvis-

vetenskapsmän icke är alldeles ensam om den erfarenheten, att man bland notiserna i Holms arkiv i flera fall träffar på rättsfall, som i intresse vida öfvergå dem, hvilka med afseende på samma frågor kunna finnas refererade. Det är också otvifvelaktigt — i trots af W:s förklaring i motkritiken sid. 5, att »misstankarna» om värdet af de bland notiserna i Holms arkiv upptagna rättsfallen bekräftats, af hvad jag framdragit däraf, ty »antingen har E. icke fått ut något nytt däraf eller fått det allenast genom en misstydning af . . . [deras] verkliga innebörd» — att åtskilliga af dessa rättsfall, särskildt ett par från 1888 och 1893,[1] med afseende på de frågor de beröra, hafva vida större intresse än de bland referaten upptagna rättsfallen, som W. själf funnit hafva den betydelse, att han åberopat dem såsom grund för sin framställning.

Detta allt gälde hvad som enligt mitt förmenande måste sägas angående W:s försvar för sin egen arbetsmetod. Nu några ord beträffande de anmärkningar, W. gjort mot min. W. säger (sid. 4), att, om man med afseende på materialets tillgodogörande skall tillvita mig något, det icke är, att jag »gjort för mycket — snarare, ... för litet».[2] Arkivstudierna

ningar), 82 (2 hänvisningar), 83, 84 (2 hänvisningar), 86, 87 (5 hänvisningar), 92 o. s. v., o. s. v. Går man till vissa författningar inom speciella privaträtten, hvarom här dock icke närmast är tal, kan man bara under en och samma lagbestämmelse i lageditionen i fråga finna en hel mängd hänvisningar till de bland notiserna i Holms arkiv upptagna rättsfallen. Så finnas under Skiftesstadgan § 2 upptagna 10 dylika hänvisningar, under samma stadgas § 3 mom. 4 — 4 hänvisningar, under dess § 4 — 7 hänvisningar, o. s. v.

[1] Se nedan sid. 24, 44.

[2] W. säger detta a. s. efter att hafva omnämnt de arbeten, jag utgifvit, bl. a. min afhandling om besittningsbegreppet, och tillägger så, att »efter E:s egen uppgift, sistnämnda arbete endast skall vara en förstudie till fortsatta forskningar rörande gåfvoaftalet». »Har man», fortsätter W., »satt in sitt lif på en så intensiv bearbetning af ett ytterst begränsadt arbetsfält, skall det hafva fallit sig naturligt att söka tillgodogöra sig material i största möjliga omfång.» Sid. 9 i motkritiken förklarar W. också: »E. har för sitt författareskap rörande gåfva ansett sig behöfva skrifva en utredning af besittningsbegreppet.» Jag har emellertid hvarken sagt eller gjort, hvad W. påstår, att jag sagt och gjort. Jag har i förtalet sid. IX till min afhandling »Om fullbordandet af gåfva af lös egendom» sagt: »De *studier* af nämnda förhållanden [= besittningsförhållandena], som denna afhandling . . . framkallade och nödvändiggjorde, *ledde så småningom till utar-*

kunde för begagnade rättsfall hafva sträckts utöfver revisionssekreterarnes promemorior, i hofrätterna granskning hafva anställts af deras icke öfverklagade domar och, enär för arbetets resultat visat sig bestämmande den uppfattningen, att rättspraxis befunnit sig i en stadig rörelse allt från 1734 års lags ursprungliga ståndpunkt, hvad om denna ståndpunkt antagits, kontrollerats genom nödtorftiga rättshistoriska undersökningar.

Med afseende på anmärkningarna mot att jag icke gått in i en undersökning af de tre hofrätternas icke öfverklagade domar eller — i regel — icke öfver revisionssekreterarnes promemorior, torde jag i och för besvarandet af den första anmärkningen i hufvudsak blott behöfva anföra, hvad W. själf sid. 16 i motkritiken säger, att »i domarna måste man söka att finna de gemensamma och ledande synpunkterna». Ett af medlen för att underlätta ernåendet af enhet i mångfalden är ju att helt naturligt begränsa materialet till fall, då slutordet i tvisten uttalats af landets högsta domstol. Man får väl också såsom regel utgå från att, då rättspraxis kan hafva betydelse för rättsbildningen, det egentligen är högsta domstolens domar, som spela denna roll, hvarför det också ligger tämligen starkt i sakens natur att begränsa undersökningen till de fall, då högsta domstolen fått tillfälle att uttala sig i frågan. I och för besvarandet af anmärkningen, att jag kunde hafva gått utöfver revisionssekreterarnes promemorior, torde jag endast behöfva erinra därom, att dessa promemorior, såsom liggande till grund för den framställning, revisionssekreterarne å ämbetets vägnar afgifva inför högsta domstolen, faktiskt måste anses innefatta allt i målet, som kan anses vara af betydelse för dess afgörande. Det är väl för öfrigt icke möjligt, att W. är så obekant med beskaffenheten af det material, på hvilket han till stor del grundar sin egen rättsframställning, att han icke vet, att äfven de i Holms arkiv refererade rättsfallen icke ens taga upp allt, som står i prome-

---

betandet af den afhandling», jag utgifvit om besittningsbegreppet. (Kursive ringarna äro gjorda här.) Detta är något helt annat, än hvad W. lagt in däri. I belysning af nu citerade yttrande får naturligtvis också början af den i förtalet omedelbart därpå följande meningen (»Då denna afhandling sålunda föranledts af nu föreliggande arbete — — —») läsas.

moriorna. Och Schmidts arkiv! Huru jämförelsevis obetydligt af promemoriornas innehåll liksom af hela målets gång är det icke, som ofta anföres i de i detsamma refererade rättsfallen. Där koncentrerar sig ju framställningen ofta till stor del blott kring återgifvandet af de respektive domstolarnes domar. Detsamma är också fallet med Backmans juridiska handbok, Flintbergs lagsamling o. s. v., allt källor, som W. flitigt begagnar sig af. Om man skulle anse, att man för att kunna erhålla en tillförlitlig kännedom om ett mål, skulle behöfva gå utöfver promemoriorna — något, som i så fall naturligtvis icke blott gäller, då man begagnar sig af de i notiserna upptagna rättsfallen, utan äfven, då man begagnar sig af de refererade — huru underhaltig måste icke då den vetenskapliga metod, W. använder, få anses vara icke blott — som i det föregående påpekats — med afseende på omfattningen af de rättsfall, som vid densamma användas för »fastställande» af den svenska positiva rätten, utan också med afseende på bristfälligheten af den kännedom, som tagits om de härför använda rättsfallen!

Hvad slutligen angår frågan, hvarför jag i min afhandling icke upptagit någon rättshistorisk undersökning, synes det mig nästan, som om jag såsom härpå blott endast skulle behöfva hänvisa till hvad jag i förordet sagt om afsikten med afhandlingen i det skick, i hvilken den framlagts. Jag har i förordet utförligt redogjort för, huru den tillkommit, huru jag gått tillväga vid dess utarbetande och hvad man följaktligen kan vänta af densamma. Jag har icke utgifvit den för att vara något annat, än hvad den är. Jag har sålunda i förordet angifvit, att den egentligen — naturligtvis betydligt utarbetad — blott utgör en del af ett efter en större plan uppgjordt arbete, hvars fullföljande af flera anledningar uppgifvits, och att den i sin nuvarande form kommit till därför, att jag trott, »att den samling af rättsfall, som i och för nämnda arbete blifvit gjord, kunde hafva sitt intresse».[1] Jag

[1] Se förordets första sida. I samband härmed får jag påpeka, att det icke är riktigt, då W. i sin motkritik sid. 9 — under förklaring af att det finnes ett rättsfall (hvartill närmare hänvisning försummats att lämnas) angående pantsättning, som jag borde hafva tagit hänsyn till — säger, att jag »förmenat ... [mig] hafva på ett uttömmande sätt tagit vara på alla rätts-

har därmed angifvit det föreliggande arbetets mål och begränsning: utgifvandet och bearbetandet af en samling rättsfall, hvilkas samlande och bearbetande ursprungligen alls icke var, om jag så får uttrycka mig, självändamål.[1] Till hvad nu sagts, kan jag emellertid lägga, att den ursprungliga afhandlingen var afsedd att inledas af en historik, men att ett af skälen, hvarför planen till denna mera omfattande afhandling uppgafs, just var, att det historiska, hvad angår gåfva af lös egendom, i det stora hela gaf så små och osäkra hållpunkter, att en historik näppeligen lönade sig.

I samband med anmärkningen mot bristen på historiska undersökningar får jag för öfrigt nämna först och främst, att det endast med modifikation är riktigt, då W. i sin motkritik

---

fall, som kunde vara af värde för... [mitt] ämnes behandling». Jag har icke afgifvit något dylikt påstående ens beträffande de rättsfall, som direkt röra själfva det ämne, jag behandlar. Jag har *alldeles i motsats härtill* och i trots af att jag sökt tillgodogöra mig rättsfallen i så mycket större utsträckning än W., i förordet till min afhandling sid. VIII uttryckligen påpekat, att samlingen af rättsfall från 1830 till 1874 »icke kan göra anspråk på någon som helst fullständighet». Jag har vidare a. s. äfven förklarat, att jag icke heller vågar påstå, »att någon absolut fullständighet med afseende på de äfven i afhandlingens öfriga delar upptagna rättsfallen skulle föreligga», då det ibland ju kan vara en smaksak, om ett rättsfall så pass mycket berör den fråga, som är föremål för undersökning, att det bör tagas upp, och då det vidare nog kan vara möjligt, att under de talrika bland notiserna i Holms arkiv upptagna rättsfallen, som angifvas röra fordringsanspråk, bättre rätt till egendom o. s. v., kunna dölja sig rättsfall angående gåfva, utan att detta framgår af notisernas innehåll. Då jag i min afhandling berör ett gränsområde till gåfva såsom just pantsättning, har jag uttryckligen framhållit, att de rättsfall, jag anfört, endast utgöra »några strödda rättsfall», som kunna belysa frågan om pantsättning i vissa fall (Se min afhandling sid. 143 anm. 3).

[1] Just därför, att å ena sidan afsikten — sådan den slutligen fastställts — med min afhandling har varit att framställa och bearbeta rättspraxis och därför att å andra sidan W:s författareskap till en betydande del blott består i att sats efter sats gifva kontentan af rättsfall, synes W. icke behöfva känna sig så »öfverraskad» öfver att jag, såsom W. säger, med det utrymme och den arbetstid, som stått mig till buds, i hufvudsak nöjt mig med att skärskåda ämnet från de redan af W. förut använda synpunkterna och ej därtill fogat nya. (Se motkritiken sid. 3, 4). De synpunkter, från hvilka såväl W. som jag behandlat ämnet, hafva, i följd af hvad ofvan anförts, helt naturligt hufvudsakligen gifvits oss båda af förekommande rättsfall.

sid. 14 säger, att jag »utgår derifrån, att krafvet på tradition vid lös egendoms bortgifvande är något nytt, som efterhand arbetat sig fram i rättspraxis under tiden efter 1734 års lag», och vidare, att det är *oriktigt,* då W. sid. 15 förklarar, att det är på antagandet, att H. B. 17: 2 i 1734 års lag handlar om utfäst och icke utgifven faddergåfva, som jag »tornat upp... [min] luftiga byggnad af en i särskilda tidsperioder fördelad rättsutveckling, hvarunder beträffande gåfva af lös egendom rättspraxis skulle steg för steg allt mera hafva aflägsnat sig från 1734 års lag under ett allt kraftigare genomförande af anspråket på tradition».

Hvad det första af W:s nu anförda påståenden angår, får jag påpeka, att jag i min afhandling sid. 1—3 visserligen framhållit, att *1734 års lag* enligt mitt förmenande icke kan anses fordra tradition vid gåfva af lös egendom. Jag har emellertid i sammanhang härmed sid. 4 påpekat, att det icke är omöjligt, att man redan vid tiden för 1734 års lags tillkomst i *rättspraxis* fordrade tradition vid visst slag af gåfva, nämligen vid gåfva af individuellt bestämd lös sak, hvilket senare påstående jag stödt på affattningen af en dom från slutet af 1700-talet. Jag tillägger i min afhandling a. s. vidare blott, att huru det än må hafva förhållit sig med nämnda rättspraxis, får det nog anses säkert, att det vid slutet af 1700-talet fanns en sådan praxis och att den sedan utan stöd af lag gripit omkring sig, något, som också framgår af de af mig under den följande framställningen i afhandlingen anförda rättsfallen.

Hvad angår det andra af W:s ofvan anförda påståenden — nämligen påståendet, att det är på antagandet, att H. B. 17: 2 handlar om utfäst och icke utgifven faddergåfva, som jag grundat min åsikt om att 1734 års lag icke kan anses fordra tradition — så är, som sagdt, detta påstående, sådant det i W:s framställning kommer fram, *oriktigt.* Det är så långt ifrån, att det är på detta skäl, som jag »tornat upp» o. s. v. (se ofvan denna sida) mitt nu anförda antagande, att jag vid angifvande af skälen för detsamma uttryckligen förklarat det af W. omnämnda skälet såsom något härvidlag »*obetydligt*». Jag har nämligen i min afhandling sid. 1—3 stödt min uppfattning af 1734 års lags ståndpunkt i ifrågavarande

afseende *dels* på lagens brist på stadganden angående det lagliga tillkomstsättet för vanliga gåfvor af lös egendom, *dels* därpå, att då lagen undantagsvis kan sägas beröra tillkomstsättet för särskilda slag af gåfva, den icke fordrar tradition, — hvarvid jag såsom exempel anför morgongåfva (för dem, hvilka såsom W. anser morgongåfva vara en gåfva), äktenskapsförord och faddergåfva, och yttrar jag mig då beträffande detta sist nämnda exempel på följande sätt: »I samma riktning [d. v. s. i samma riktning som bestämmelserna beträffande de andra nu anförda slagen af gåfva] går också det *obetygliga*[1] rörande tillkomstsättet för en »faddergåfva», som man kan sluta af bestämmelsen i H. B. 17: 2», hvarefter jag på några få rader berör det af W. framhållna förhållandet — *dels* den jämförelsevis lilla roll, traditionen öfver hufvud taget spelar i svensk rätt, *dels* slutligen »den, om vi så få uttrycka oss, formfrihet som enligt 1734 års lag är regel vid aftals ingående».[2] Jag söker äfven bestyrka min uppfattning af 1734 års lags ståndpunkt genom att framhålla, huru föga betydelse enligt mitt förmenande de skäl hafva, som man anfört, för att lagen skulle anses fordra tradition. Af hvad jag sålunda positivt och negativt anfört i min afhandling för min uppfattning af 1734 års lags ståndpunkt, lämnar W. därhän allt[3] — utom det jag uttryckligen betecknat såsom det härvidlag obetydliga, uppgifver så, att det just är på detta, jag grundat mitt antagande om lagens ståndpunkt i ifrågavarande afseende och angriper därefter denna grund. Jag konstaterar det sätt, hvarpå i denna »motkritik» de kritiserade åsikterna vid kritiken återgifvas. Jag konstaterar i samband härmed också, att i hela denna W:s uppsats — i motsats till hvad förhållandet brukar vara vid all annan vetenskaplig kritik — *W. vid sina uppgifter om hvad jag i min afhandling sagt, icke i ett enda fall gjort någon hänvisning till den sida i min afhandling, hvarest yttrandet i fråga skulle finnas.* Läsaren måste sålunda antingen själf leta reda på, hvar i min långa afhandling, jag lämnat den framställning, W. uppgifver mig

[1] Kursiveradt här.

[2] Se min afhandling sid. 3.

[3] »... och det är dock det motsatta antagandet [d v. s. att H. B. 17: 2 handlar om utfäst och icke utgifven faddergåfva], hvarpå E. »tornat upp sin luftiga byggnad» o. s. v. Se ofvan sid. 12 och motkritiken sid. 15.

hafva lämnat, eller också måste han utan vidare taga W:s uppgifter angående denna framställning för goda.

Hvad för öfrigt angår den anmärkning, W. riktar mot mitt antagande om innehållet i här ifrågavarande afseende af H. B. 17: 2, är den befogad. Lagen får där anses hafva afsett utgifven och icke utfäst faddergåfva. Jag vill emellertid påpeka, att det icke är första gången, H. B. 17: 2 åberopats i samband med frågan om giltigheten af en utfäst faddergåfva. Detta har förut skett i rättspraxis — nämligen i en underrätts dom i ett rättsfall från 1851 [1] — och det är äfven detta förhållande, som gifvit anledning till att jag i min afhandling icke alldeles förbigått ifrågavarande lagrum. Jag har också i min afhandling sid. 2 i viss mån antydt detta genom att i en not med ett »Jfr» hänvisa till nämnda rättsfall — en hänvisning, som W. också utan vidare lämnar därhän.

Hvad angår själfva frågan om 1734 års lags ståndpunkt med afseende på fullbordandet af gåfva af lös egendom, synes det mig för öfrigt, som om W. borde uttala sig med en viss försiktighet. W. har nämligen så nyligen som 1901 själf hyllat samma åsikt som jag, att nämligen fordran på tradition vid gåfva af lös egendom har sin grund i rättspraxis. [2]

---

[1] Rättsfallet i fråga finnes upptaget i Schmidts arkiv Bd XXIV sid. 256. I detta rättsfall, i hvilket det var fråga om en utfästelse af 1,000 kr., är underrättens dom af den 28 dec. 1849 i hithörande delar så lydande: »likväl och som handlingen obestridligen innefattade försäkran eller erkännande af Jungfru Sahlefeldt, att hon åt bemälde sin gudson gifvit nämnde faddergåfva att efter hennes död af kvarlåtenskapen utgå; vid hvilket förhållande gåfvan, enligt ordalydelsen i handlingen, icke kunde betraktas annorlunda, än såsom redan vid handlingens upprättande gifven och således derefter af Jungfru Sahlefeld endast innehafd eller disponerad intill dess tiden för dess lyftande inträffade, samt gåfvotagaren ... i följd däraf ägde samma rätt att utur Jungfru Sahlefeldts efterlämnade bo utbekomma det honom gifna beloppet, som i 17 kap. 2 § H. B. vore medgifven den, hvilken ägde egen faddergåfva, hemgift eller annat dylikt i gäldenärs bo...»

[2] Se Winroth, Strödda uppsatser I. Upsala 1901. Sid. 12. I Strödda uppsatser II. Upsala 1905. Sid. 41 har W. härvidlag ändrat ståndpunkt.

W. yttrar i motkritiken sid. 14 — vid tal om att han anser det vara ett misstag, att anse kravet på tradition såsom något nytt, som efter hand arbetat sig fram i rättspraxis under tiden efter 1734 års lag—: »Att svenska författare utvecklat olika åsigter i ämnet, bevisar icke något. Ty de hafva i allmänhet icke diskuterat saken på grund af svensk rättspraxis utan un-

Jag öfvergår härefter till de särskilda exempel, hvarmed jag belyst den inverkan, W:s metod har på de resultat, till hvilka han kommer, liksom till W:s framställning af och svar på dessa mina anmärkningar. W. säger sid. 5: »I sak förebrår mig E., att jag, under åberopande af rättsfall, ej mindre på två punkter fastslår såsom visst hvad, som i rättspraxis är ovisst eller redan öfvergifvet, än äfven på tre punkter lemnar en framställning i strid mot rättspraxis.» Felen skulle i hufvudsak, säger W. vidare, bero på W:s underlåtenhet att utnyttja Kungl. Maj:ts domar. Jag nödgas ånyo för redans skull — t. o. m. till förmån för W:s arbetsmetod — rättande ingripa i W:s återgifvande af min framställning. Ett af de fall, i hvilka jag enligt W:s uppgift skulle hafva påstått, att W. »lemnat framställningar i *uppenbar*[1] strid med rättspraxis» (se motkritiken sid 6), gäller omyndigs förvärf af fast egendom efter uppnådda 15 år. Med afseende härpå får jag *först* nämna, att jag i samband med denna fråga blott nämnt W:s namn, så till vida som det i en not sid. 275 i min afhandling står: »Jfr Winroth, sid. 346 anm. 1». Denna hänvisning har jag i noten i fråga fogat till ett par hänvisningar angående några uttalanden i riktning af att omyndig skulle vara inkapabel att köpa fast egendom. W:s eget uttalande i ämnet å det ställe, till hvilket jag hänvisar, lyder för öfrigt blott sålunda: »Huru det äfven[2] ifrågasatts, att omyndig ej finge med spard arbetsförtjänst köpa fast egendom utan förmyndarens samtycke, ses af... [följer så en del hänvisningar]»[3]. *Vidare* har det ofvannämnda stället föga eller intet att göra med anmärkningarna mot att W. ej brukar tillgodogöra sig rättsfallen bland notiserna i Holms arkiv, *och slutligen* äro mina egna uttalanden i saken ganska reserverade. Så säger jag

---

der inverkan af utländska rättssatser och skriftställare; och så diskutera de fortfarande.» Men W. själf har ju, som sagdt, för blott 6 år sedan intagit samma ståndpunkt som de!

[1] Kursiveringen är gjord af mig.

[2] I anmärkningens föregående del har W. undersökt, om den uppfattningen, att omyndig icke utan förmyndares samtycke kan afhända sig fast egendom, som han inköpt för sin arbetsförtjänst, kan anses hafva stöd i lagens bestämmelser.

[3] Se Winroth, Svensk Civilrätt IV sid. 346 anm. 1.

bl. a. i min afhandling sid. 282 beträffande omyndigs förmåga att kunna mottaga gåfva af fast egendom, att man i rättspraxis kan finna »*spår*»[1] af att omyndig ansetts inkapabel härtill.[2]

---

[1] Kursiveringen gjord här.

[2] Se äfven mina yttranden i ämnet sid. 275 i min afhandling. — I motkritiken sid. 10, 11 yttrar W. för öfrigt om min framställning i detta ämne bl. a. följande: »E... finner naturligt, om man velat för omyndig inskränka tillfällena att omsätta sin arbetsförtjenst i fast egendom. Med ett sådant förvärf skulle vara förbunden en så stor ekonomisk risk. Fritt stode åter den omyndige att äfventyra sin arbetsförtjenst på inköp af aktier och andra liknande värdepapper, att insätta den på spekulationsaffärer i allmänhet och att bortslösa den på tillhandlande af lyxföremål eller på gåfvor åt höger och venster. Allt detta är dock i högsta grad osannolikt... Till sina resultat har E. kommit på det sätt, att hon, som i målsmanskap tydligen ej vill se något hinder för aftal mellan rättsförhållandets parter, dock, hvad angår förmyndares bortskänkande af fast egendom till myndling, funnit sig komma i konflikt med talrika prejudikat af färskt datum. Hon tillgriper då det en gång i tiden lösligt utkastade påståendet, att femtonårings rådighet öfver sitt förvaltningsgods ej inbegriper rätt att därmed förvärfva fast egendom, samt härleder häraf slutsatserna, att han under inga omständigheter kan göra sådant förvärf och förty ej heller genom gåfva från förmyndarens sida.» Hvad den förra delen af detta W:s yttrande angår, är att märka, att det är ett helt annat slags ekonomisk risk, förenad med förvärf af ett sådant föremål som fast egendom, hvars förvärf med större eller mindre nödvändighet kommer att ådraga ägaren åtskilliga *förpliktelser i framtiden*, än med ett blott *afhändande* af tillgångar, man redan har. Det skulle därför också stå i ganska god öfverensstämmelse med grunden för bestämmelserna i K. F. den 7 Juni 1749 § 4 ang. förbud för omyndig att ingå kreditaftal, om omyndig ansågs inkapabel att förvärfva fast egendom, oaktadt han lagligen kunde anses i stånd att afhända sig sin arbetsförtjänst på de af W. angifna sätten. Är af ofvan angifna grund själfva rättshandlingen vid förvärf af fast egendom af beskaffenhet, att det anses böra finnas någon, som vid dess ingående bevakar den omyndiges intresse, är det för öfrigt också tydligt — till motsats mot hvad W. förut sid. 10 i motkritiken sagt — att det förmyndarens samtycke till förvärfvet, som kan anses ligga däri, att det är han själf, som ingår rättshandlingen med den omyndige, icke kan tillmätas någon betydelse. Hvad den senare delen af W:s ofvan citerade yttrande angår, är att märka, att jag gjort de, som sagdt, ganska reserverade uttalanden, jag haft i ämnet i fråga, med hänsyn bl. a. tagen *dels* till det förhållandet, att en omyndigs inkapacitet att förvärfva fast egendom skulle stå i ganska god öfverensstämmelse med grunderna för de lagbestämmelser, som ovillkorligen inskränka omyndigs rättsliga handlingsförmåga, *dels* till det förhållandet, att man i senare rättspraxis enligt mitt förmenande har stöd för den

Jag får vidare påpeka, att hvad jag anmärkt mot W:s framställning af fullbordandet af gåfva samboende personer emellan icke heller har något att göra med W:s uraktlåtenhet att begagna sig af de rättsfall, som finnas i notiserna i Holms arkiv. Att det enligt mitt förmenande är »tvifvelaktigt», om det resultat, till hvilket W. med afseende på rättspraxis ståndpunkt härvidlag kommer, är riktigt, beror — såsom framgår af hvad jag i min afhandling sid. 92 anm. 3 säger — dels därpå, att W. i afseendet i fråga icke tillgodogjort sig ens alla de rättsfall i ämnet, som finnas refererade i Holms arkiv, dels på bristande konsekvens vid utnyttjande af dessa rättsfall.

Det är sålunda endast tre af de fem punkter, i hvilka jag enligt W:s uppgift skulle anse, att W:s resultat blifvit felaktiga eller tvifvelaktiga på grund af W:s ofta omförmälda arbetsmetod, som jag verkligen gjort det. Tre fall på fem sidor är ju icke heller så alldeles obetydligt, då det är fråga om en vetenskaplig framställning, som utgifver sig för att i så stor utsträckning *grunda* sig på rättspraxis.

Jag öfvergår nu till en närmare framställning, af hvad jag sagt om dessa tre fall och af hvad W. i sin motkritik svarar därpå.

Beträffande det första af dessa fall är följande att märka. Jag sysslar i min afhandling sid. 120—137 med gåfva i »de fall, då de lösa sakerna, som bortgifvas, befinna sig ... på fast egendom, till hvilken gåfvotagaren har eller vid gåfvan af de lösa sakerna får viss rätt».[1] Min framställning med afseende på fullbordandet i dylika fall af gåfvan af de lösa sakerna går ut därpå, att man enligt *äldre* rättspraxis ansåg gåfvan af de lösa sakerna fullbordad utan besittningsöfverlämnande, under det att man i *nyare* rättpraxis »tog eller åtminstone mera decideradt tog position i frågan om fullbordandet af gåfva[n] af [de] lösa saker[na] efter besittningsförhållandena»[2]

uppfattningen, att under det att gåfva af lös egendom från förmyndare till myndling i allmänhet godkännes, så icke är fallet med motsvarande gåfva af fast egendom. Endast i samband med behandlingen af denna fråga har jag sid. 275 i min afhandling omnämnt, att uttalanden i denna riktning förut förekommit.

[1] Se a. s. sid. 120.

[2] Se min afhandling sid. 131, 132

eller, såsom jag också uttrycker mig, att nyare rättspraxis visar en »ökad tendens»[1] att taga hänsyn till besittningsförhållandena. Såsom stöd för det *förra* påståendet — sålunda för påståendet angående äldre rättspraxis — anför jag särskildt *först* sid. 121 ett rättsfall från 1879, i hvilket fast och däråt befintlig lös egendom tillsammans bortgåfvos och gåfvan ansågs fullbordad genom öfverlämnande af gåfvobrefvet (och erhållande af lagfart) och detta i trots däraf, att gifvaren förbehållit sig nyttjanderätt till egendomen, *och vidare* sid. 128 ett rättsfall från 1882 — upptaget från notiserna i Holms arkiv — i hvilket en son inköpt en fastighet af sina föräldrar, hvilka emellertid kvarbodde på fastigheten, för en tid tillförsäkrades nyttjanderätten till densamma och under denna tid bortskänkte sin å fastigheten befintliga lösa egendom till sonen, och i hvilket rättsfall det förklarades, att den »skänkta egendomen såsom befintlig å det då redan af . . . [gåfvotagaren] *inköpta*[2] hemmanet . . ., finge anses genast hafva blifvit till . . . [gåfvotagaren] öfverlemnad».[3] Såsom stöd för det *senare* påståendet — sålunda för påståendet angående *nyare* rättspraxis — anför jag först sid. 132 ett rättsfall från 1891, i hvilket ett par makar bortskänkte fast och lös egendom till sin minderåriga fosterdotter och därvid förbehöllo sig nyttjanderätten till egendomen och i hvilket rättsfall gåfvan i sin helhet underkändes — enär gåfvobrefvet icke öfverlämnats utan fortfarande innehades af gifvaren, »förty och som» gåfvotagarens målsman icke under gifvarens lifstid öfvertagit vare sig fastigheterna eller den lösa egendomen,[4]

[1] Se min afhandling sid. 134.

[2] Kursiveringen är gjord af mig.

[3] I denna dom, som fälldes af Härads R:n, fann Hof R:n ej skäl göra ändring. Högsta D:n fastställde Hof R:ns dom.

[4] Utslaget lyder i sin helhet på följande sätt:

»att enär ifrågakomna gåfvobref icke, så vidt visadt vore, blifvit till J. Wahlbäck i egenskap af målsman för sin dotter [= gåfvotagaren] öfverlämnadt före bagaren Carlqvists [= gifvarens] död, utan ännu vid bouppteckningen efter den sistnämnde innehafts af änkan Carlqvist;

förty och som den af J. Wahlbäck efter bouppteckningstillfället å gåfvobrefvet gjorda anteckning angående gåfvans emottagande icke emot C. A. Carlqvists och hans medparters bestridande innefattade bevis därom, att Wahlbäck för sin dotters räkning under bagaren Carlqvists lifstid öfvertagit vare sig de i gåfvobrefvet uppräknade fastigheterna, å hvilka lagfart

och vidare sid. 134 ett rättsfall från 1896 — upptaget från notiserna i Holms arkiv — i hvilket, kort uttryckt, en person först öfverlämnat »styrelsen och nyttjanderätten» till viss fastighet till en annan och därvid förbehållit sig viss lägenhet med i densamma befintliga lösa saker, sedan sålt sin andel i fastigheten till nämnda person och hans syskon samt slutligen skänkt den i den ofvan omförmälda lägenheten befintliga lösa egendomen till personerna i fråga, och i hvilket rättsfall gåfvan icke ansågs fullbordad, enär gåfvotagarne icke ansetts hafva kommit i besittning af sakerna i fråga. Någon hänsyn togs här icke till äganderättsförhållandena, hvarom upplysning dock lämnades hos Kungl. Maj:t, ja, icke ens därtill, att en af gåfvotagarne hade fastigheten öfver hufvud taget i sin besittning.

Detta allt gällde, hvad jag i min afhandling sagt angående min uppfattning af rättspraxis. Hvad härefter angår den anmärkning, som jag vid behandlingen af dessa frågor gör mot W., inskränker den sig till en så lydande not: »Jfr Winroth, sid. 337. Winroth hänvisar i hela denna fråga blott till det äldsta — visserligen också det klaraste — rättsfallet, nämligen rättsfallet från 1879 och fixerar sålunda rättsregeln endast med ledning af detsamma . . .»[1] Det ställe i »Svensk Civilrätt» IV, hvartill i denna not hänvisas, lyder sålunda: »Har jämte fast egendom det bortgifvits lös, anses än vidare, att, i mån som den lösa egendomen befinner sig på den fasta, undfående af gåfvobrefvet å den senare och fastighetshandelns därmed iverksatta fullbordan bringa den förra i gåfvotagarens besittning och för dess del göra särskild öfverlåtelseakt obehöflig.» Såsom stöd för detta sitt påstående åberopar sig Winroth a. s. i »Svensk Civilrätt» på det ofvan sid. 18 omförmälda rättsfallet från 1879. Nu återgifver och

---

för Helga Wahlbäck först d. 27 dec. 1886 blifvit sökt, eller den omtvistade lösegendomen, hvilken, ehuru densamma af makarna Carlqvist fortfarande till bruk och nyttjande innehades, hvarken i gåfvobrefvet eller, så vidt visadt vore, i annan särskild handling, till art och stycketal närmare angifvits;

alltså och då följaktligen den af bagaren Carlqvist tillämnade gåfvan ej kunde anses hafva före hans död lagligen gått i fullbordan» förklarades, gåfvobrefvet utan verkan. Se Holms arkiv 1891 sid. 15.

[1] Se min afhandling sid. 132, anm. 2.

kritiserar W. min framställning på följande sätt (se motkritiken sid. 6): »Hvad åter angår lös egendoms traderande medelst utlemnande af gåfvobref å fast, beror E:s uppfattning på uppenbar felläsning och felslut. Hon stöder sig på en dom, hvarigenom gåfva af fast egendom jemte derå befintlig lös förklarades i allo overksam, enär gåfvobref icke öfverlemnats och, vidkommande den lösa egendomen, denna dessutom förblifvit i gifvarens besittning. Detta läser E. så, att, äfven om gåfvobref utgifvits, särskild tradition af den lösa egendomen varit af nöden. Ett dylikt läsesätt är dock mot vanligheten och språkets lagar. Ej heller kan för E:s uppfattning tillgodogöras den af henne ytterligare åberopade domen, hvarigenom gåfva af person med bostad på gåfvotagarens mark förklarades overksam, enär gifvaren ända intill sin död haft de bortgifna föremålen i sin bostad och uteslutande besittning. Till gåfva af lös egendom hör ju principielt dess besittningstagande från gåfvotagarens sida, och, lika så litet som i sagda afseende gåfvobrefs uthändigande å fast kan trots den lösas befintlighet derå tjena såsom surrogat, om gifvaren bibehåller besittningen af den fasta egendomen, lika så litet kan gåfvotagarens besittning af den fasta göra det, så framt gifvaren dock alltjemt har den lösa i sin särskilda besittning.» Med afseende på det af W. sålunda anförda får jag med stöd af det föregående påpeka följande.

Jag stöder *icke* min uppfattning af att man i fråga om gåfva af fast med därå befintlig lös egendom i nyare rättspraxis visar en, såsom jag säger, »ökad tendens» att taga hänsyn till besittningsförhållandena helt enkelt, såsom W. uppgifver, på en dom och en »dom, hvarigenom gåfva af fast egendom jemte derå befintlig lös förklarades i allo overksam, enär gåfvobref icke öfverlemnats och, vidkommande den lösa egendomen, denna dessutom förblifvit i gifvarens besittning». Jag stöder mig, såsom af det föregående framgår, *dels* på den ifrågavarande domen, hvars innehåll emellertid icke är uttömdt med det af W. gjorda angifvandet af densamma, *dels* på en jämförelse mellan denna dom och en äldre dom angående en liknande fråga. Hvad först själfva den ifrågavarande domen beträffar (det är den ofvan sid. 18 anm. 4 anförda, otvifvelaktigt icke lättolkade domen från 1891),

så gäller, att, äfven om 2:dra momentet i densamma endast får anses afse gåfvan af den lösa egendomen, hvad i detta moment säges måste — så långt det är fråga om fullbordandet af gåfvan af den lösa egendomen genom öfvertagandet af den fasta — anses hafva skett under anslutning och såsom tillägg till det, som uttalats i domens första moment. Motiveringen blir därför till ifrågavarande del af följande innehåll. Gåfvan underkändes för det första därför, att gåfvobrefvet icke öfverlämnats, och för det andra därför, att gåfvotagarens målsman icke under gifvarens lifstid »öfvertagit ... de i gåfvobrefvet uppräknade fastigheterna, å hvilka *lagfart* för ... [gåfvotagaren] först d. 27 dec. 1886 [och sålunda efter gifvarens död] blifvit sökt». Det förhållandet, att här bl. a. talas om »lagfart», visar ju, att här afses brist i fordringar, som i vanliga fall skulle *kommit till* gåfvobrefvets öfverlämnande. De i motiveringen påpekade bristerna, på grund hvaraf gåfvan underkändes, voro sålunda två. Under sådana förhållanden är det hvarken »mot vanligheten eller språkets lagar» att antaga, att äfven om blott den ena af dessa brister — här särskildt den, som bestod i att fastigheten icke »öfvertagits» af gåfvotagarens målsman — förelegat, den skulle ansetts tillräcklig för gåfvans underkännande. Förutom som sagdt på innehållet af denna dom stöder jag min ofvan angifna åsikt på en *jämförelse* mellan densamma och den äldre i det föregående sid. 18 omförmälda domen från 1879, i hvilken gåfvan godkändes, enär gåfvobrefvet öfverlämnats och lagfart erhållits, oaktadt gifvarne i detta rättsfall, alldeles som i rättsfallet från 1891, förbehållit sig nyttjanderätt till all den gifna egendomen. I detta äldre rättsfall tog man sålunda icke någon hänsyn till besittningsförhållandena.

Jag stöder *icke heller* min uppfattning af att man i fråga om gåfva af lös egendom, som befinner sig å gåfvotagaren tillhörig fast egendom, i nyare rättspraxis visar en »ökad tendens» att taga hänsyn till besittningsförhållandena, helt enkelt på, såsom W. säger[1] en dom, »hvarigenom gåfva af person med bostad på gåfvotagarens mark förklarades overk-

[1] W. antyder för öfrigt icke ens i sin motkritik sid. 6, att jag åberopar det senare af de af honom kritiserade rättsfallen till stöd för ett

sam, enär gifvaren ända intill sin död haft de bortgifna föremålen i sin bostad och uteslutande besittning». Jag stöder — såsom af det föregående framgår och i full öfverensstämmelse med hvad förhållandet är i det förra fallet — min ofvan angifna uppfattning därpå, att man i detta rättsfall vid afgörandet blott tog hänsyn till besittningsförhållandena, under det att man i ett motsvarande rättsfall från äldre tid, i hvilket gifvaren hade nyttjanderätt till den gåfvotagaren tillhöriga fastigheten, å hvilken lösegendomen befann sig, godkände gåfvan under åberopande af äganderättsförhållandet till fastigheten[1] och utan att hänsyn togs till besittningsförhållandena.

I sin kritik med anledning af mitt åberopande af sist anförda rättsfall yttrar W. för öfrigt[2]: »Till gåfva af lös egendom hör ju principielt dess besittningstagande från gåfvotagarens sida, och, lika så litet som i sagda afseende gåfvobrefs uthändigande å fast kan trots den lösas befintlighet derå tjena såsom surrogat, om gifvaren bibehåller besittningen af den fasta egendomen, lika så litet kan gåfvotagarens besittning af den fasta göra det, så framt gifvaren dock alltjemt har den lösa i sin särskilda besittning.» Med afseende på detta yttrande får jag för min del till alla delar instämma i detsamma. Hvad W. här i sin motkritik säger, står också i full öfverensstämmelse med mina i min afhandling uttalade åsikter,[3] liksom, som sagdt, antagligen också med yngre rättspraxis. Däremot strider det mot äldre rättspraxis, och kommer W. genom sitt ofvan anförda yttrande också i strid med sin egen, på äldre rättspraxis grundade framställning af dessa frågor i »Svensk Civilrätt». I rättsfallet från 1879 hade just både fast och lös egendom bortgifvits, men gifvaren behållit besittningen af all egendom — och ändå ansågs

---

annat, om ock ett närbesläktadt, fall än jag åberopar det förra af rättsfallen i fråga. Äfven detta bidrager naturligtvis ej att förbättra W:s framställning af innehållet i min afhandling på ifrågavarande ställen.

[1] Gåfvan förklarades nämligen fullbordad, då den »skänkta egendomen såsom befintlig å det då redan af... [gåfvotagaren] *inköpta* hemmanet..., finge anses genast hafva blifvit till... [gåfvotagaren] öfverlemnad». Se ofvan sid. 18.

[2] Se ofvan sid. 20.

[3] Se min afhandling sid. 146.

gåfvan af all denna egendom för fullbordad. I »Svensk Civilrätt» IV sid. 337 förklarar W. utan vidare: »Har jämte fast egendom det bortgifvits lös, anses än vidare, att, i mån som den lösa egendomen befinner sig på den fasta, undfående af gåfvobrefvet å den senare och fastighetshandelns därmed iverksatta fullbordan bringa den förra i gåfvotagarens besittning och för dess del göra särskild öfverlåtelseakt obehöflig», och åberopar W. såsom stöd för detta yttrande — just nyss nämnda rättsfall från 1879, i hvilket gifvarne behöllo besittningen af fastigheten.[1]

Jag öfvergår härefter till de öfriga fall, då W. enligt mitt förmenande i »Svensk Civilrätt» lämnat en framställning, hvilken mer eller mindre strider mot rättspraxis, fall, i hvilka detta i hufvudsak om ock ej uteslutande beror på W:s arbetsmetod.

Det första af dessa fall gäller efterskänkande af reverserad fordran. Beträffande denna fråga säger jag i min afhandling sid 223, »att den uppfattningen ... gör sig gällande, att verkställande af en dylik gåfva bör ske genom att bevismedlet för fordran göres verkningslöst». På de därefter följande sidorna, sid. 224—232, redogör jag för några rättsfall, af hvilka bl. a. framgår, att gåfva genom efterskänkande af reverserad fordran i rättspraxis ansetts fullbordad icke blott, då skuldebrefvet återlämnats eller förstörts, utan äfven, då till gåfvotagaren öfverlämnats ett gåfvobref af innehåll, att fordran i fråga efterskänktes, och sålunda »därigenom», — såsom jag i min afhandling sidan 232 säger — »att man skapar och till gåfvotagaren öfverlämnar ett bevismedel för efterskänkandet, hvilket bevismedel enligt vanliga regler för bevisningen är ägnadt att betaga verkan af bevismedlet för själfva fordran, d. v. s. för det enda maktmedel öfver objektet för gåfvan, hvilket gifvaren sitter inne med i detta fall liksom öfver hufvud taget, då objektet för gåfvan är en fordringsrätt». Jag påpekar a. s. i min afhandling därefter, att det bevismedel, som, då objektet för fordran är gäldenärens person, kan betaga bevismedlet för fordran dess verkan naturligtvis

[1] Det förhållandet, att gåfvotagarne — gifvarnes på sin höjd 5 à 6-åriga barn — bodde tillsammans med föräldrarne på fastigheten, hindrar naturligtvis icke detta. Se närmare ofvan sid. 18.

icke blott kan bestå i »utfärdande af ett bevis» om att gäldenärens prestationsskyldighet är fullgjord, utan äfven i »utfärdande af bevis» om att borgenären afstått från att få den fullgjord. »Det torde väl därför också», fortsätter jag vidare, »få anses låta förena sig med de i svensk rätt gällande reglerna för en gåfvas fullbordande», att gåfvan anses fullbordad såväl genom utfärdande af ett gåfvobref, i hvilket efterskänkandet angifves såsom föremål för gåfvan, som genom utfärdande af ett kvitto på att prestationen fullgjorts. »Dock får det väl sägas vara tvifvel underkastadt,» tillägger jag slutligen, »om vare sig det ena eller det andra af de nu anförda sätten för fullbordandet kan godkännas såsom ett giltigt sådant, då det är fråga om ett löpande skuldebref.» Detta är nu hvad jag i hufvudtexten i min afhandling a. s. sagt om fullbordandet af gåfva genom efterskänkande af reverserade fordringar. Efter hvad sålunda i hufvudtexten anförts, följer sid. 232 en not — not 3 — i hvilken jag framställer de anmärkningar, jag i föreliggande fråga riktar mot W:s framställning i ämnet i »Svensk Civilrätt».

I noten anför jag först, hvad W. i »Svensk Civilrätt» IV sid. 337, 338 yttrar i föreliggande ämne nämligen: »För vissa fall är gåfvan verksam utan villkor af någon som helst öfverlåtelse af besittning. Detta inträffar, då sakförhållandena ej lämna tillfälle därtill. Det, som bortgifves, finnes exempelvis redan i gåfvotagarens besittning eller består i fordran eller rätt, för hvars utfående han häftar. För dylika fall kan till bevis å gåfvohandlingen det alltid tillställas gåfvotagaren respektive öfverlåtelsehandling eller kvitto. Men en bevislig viljeförklaring är tillräcklig.» Jag påpekar sedermera i samma not, att det af ett af mig i afhandlingens hufvudtext anfördt rättsfall från 1888 — som rör gåfva genom efterskänkande af reverserad fordran och som W. icke tager någon hänsyn till[1] — tydligen och »i öfverensstämmelse, torde man väl få säga, med öfriga regler i svensk rätt angående fullbordande af gåfva af fordringsrättigheter» framgår, att gåfvan genom efterskänkandet af fordran i fallet i fråga ansågs fullbordad, emedan — såsom det står i HofR:ns dom, som af Högsta D:n fast-

[1] Rättsfallet är hämtadt från notiserna i Holms arkiv.

ställdes — gåfvobrefvet »innehölle förklarande, att ... [gifvarens] fordran enligt detta fordringsbevis i dess helhet till ... [gåfvotagaren] efterskänktes», och »således all verkan af nyssnämnda skuldebref genom gåfvobrefvets öfverlämnande till svaranden tillintetgjorts». »Anledningen», säger jag sedan vidare i noten, »till att gåfvan vid efterskänkandet i ett dylikt fall ansågs fullbordad, var sålunda icke, såsom Winroth vid uppställandet af rättsreglerna för dylika fall öfver hufvud taget säger, att förhållandena ej lämnade tillfälle till någon som helst öfverlåtelse af besittningen», — ty det göra de, såsom jag a. s. *uttryckligen* framhåller, i det fallet, att fordran är reverserad — »utan ... därför, att utfärdandet af gåfvobrefvet angående efterskänkandet af fordran ansågs göra det redan existenta bevismedlet för fordran, reversen, verkningslöst.» Jag framhåller sedan i omedelbart sammanhang med det nu anförda, att det »med hänsyn tagen till den betydelse, som det skriftliga beviset i trots af allt dock spelar i fråga om fullbordandet af gåfva», »torde» få anses, att det endast är, då efterskänkandet tagit formen af ett *gåfvobref* af innehåll, att fordran efterskänkes, som gåfva i dessa fall kan anses fullbordad genom blotta gåfvoförklaringen, utan att skuldebrefvet därjämte öfverlämnats, förstörts o. s. v., och att det sålunda icke, såsom W. säger, gäller, att blott »en bevislig viljeförklaring är tillräcklig».

Detta är, hvad jag i min afhandling sagt angående gåfva genom efterskänkande af reverserade fordringar och hvad jag i samband härmed anmärkt mot W:s framställning i hithörande frågor.

Nu sammanfattar först W. i sin motkritik sid. 6 hvad jag sålunda anfört på följande sätt: »Af mig har sagts, att gåfva af lös egendom är verksam utan tradition, då sakförhållandena icke tillstädja en sådan handling; och anför jag dervid bland annat såsom exempel efterskänkande af fordran. Den förra satsen, genmäler E., är icke riktig, enär, såsom ett rättsfall utvisar, efterskänkande af fordran jemlikt skuldebref ansetts verksamt utan det senares utgifvande, och den senare satsen är det ej heller, enär, då rättsfallet får antagas handla om ett icke löpande skuldebref, till efterskänkande af fordran enligt ett löpande bör anses höra det utgifvande.» Jag får er-

känna, att, när jag läser denna sammanfattning, jag dels icke förstår den, dels icke känner igen, att jag sagt, snart sagdt, något, af hvad där uppgifves, att jag skulle hafva sagt, en så meningslös sammanställning, af hvad jag sagt, och så många oriktigheter innehålla dessa få rader. Så långt som det med hänsyn tagen till dess meningslöshet är möjligt att besvara, hvad i dessa rader sagts, får jag emellertid med afseende på detsamma anföra följande. *Jag har aldrig* i sin allmänhet och icke alls i föreliggande sammanhang förnekat satsen, »att gåfva af lös egendom är verksam utan tradition, då sakförhållandena icke tillstädja en sådan handling». Jag har blott framhållit, att detta ej är grunden till att efterskänkande af en reverserad fordran ansetts kunna ske genom utfärdande af gåfvobref, hvari efterskänkandet sker. Äfven om jag emellertid, såsom W. uppgifver, skulle hafva förnekat satsen i fråga, så är det ju en fullkomlig absurditet med hänsyn tagen, till hvad jag sagt i min afhandling, att kunna påstå, att jag, såsom W. säger, skulle hafva stödt ett sådant påstående därpå, att »ett rättsfall utvisar, [att] efterskänkande af fordran jemlikt skuldebref ansetts verksamt utan det senares utgifvande». Jag skulle väl icke kunna stödja ett påstående om att tradition ej behöfdes, då sakförhållandena ej tillstädja en sådan handling, genom åberopande af ett fall, i hvilket förhållandena, efter hvad jag i min afhandling *i detta sammanhang uttryckligen påpekar*, äro sådana, att de verkligen tillstädja en särskild åtgärd i och för fullbordandet af gåfvan! *Jag har vidare aldrig* i sin allmänhet förnekat riktigheten af »den senare satsen», såsom W. uttrycker sig, hvarmed W. väl får anses mena, att jag skulle förnekat riktigheten däraf, att man såsom exempel på att sakförhållandena icke tillstädja någon traditionshandling, skulle kunna anföra efterskänkande af fordran. Jag har endast påstått — och det synes W., att döma af hvad som sedermera följer i motkritiken, i viss mån förstå — att efterskänkandet, i den mån det afser en *reverserad* fordran, icke kan hänföras till sådana fall. *Jag har slutligen aldrig* äfven till den del, till hvilken jag sålunda förklarat, att efterskänkande af fordran ej kan hänföras till sådana fall, då sakförhållanden ej lämna tillfälle till en traditionshandling, såsom W. säger, stödt detta därpå, att ett

anfördt rättsfall [1] »får antagas handla om ett icke löpande skuldebref, [då] till efterskänkande af fordran enligt ett löpande bör anses höra dess utgifvande». Jag har i min afhandling a. s. stödt påståendet i fråga på själfva det förhållandet, att fordran är *reverserad*, något, som ju just möjliggör en verkställighetsåtgärd, men något, som också är gemensamt för både löpande och icke löpande skuldsedlar. Frågan om tillfälle till en verkställighetsåtgärd finnes, är ju tydligen en fråga rörande *sak*förhållandena vid gåfvan. Hvad därvidlag säges, hvarken har af mig stödts eller kan stödjas på något sådant, som att »till efterskänkande af fordran enligt ett löpande [skuldebref] *bör* anses höra dess utgifvande.» Detta senare rör ju *rätts*förhållandena och frågan, huruvida de regler, som gälla med afseende på fullbordande af gåfva genom efterskänkande af på ett icke löpande skuldebref grundad fordran, också böra gälla, då efterskänkandet rör en på ett löpande skuldebref grundad sådan. *För öfrigt har jag*, hvad angår fullbordandet af gåfva genom efterskänkande af en på ett löpande skuldebref grundad fordran, *icke sagt annat eller mera* — och det säges ej ens i ifrågavarande sammanhang — än att det väl får sägas vara »*tvifvelaktigt*», om hvad angående fullbordandet i visst fall sagts om gåfva genom efterskänkande af på icke löpande skuldsedel grundad fordran också gäller om gåfva genom efterskänkande af på löpande skuldsedel grundad sådan.[2]

Efter att sålunda hafva gjort den ofvan sid. 25, 26 anförda sammanfattningen, af hvad jag i min afhandling enligt W:s förmenande skulle hafva sagt, besvarar W. det i omedelbart sammanhang därmed på följande sätt: »I sitt sammanhang angifva emellertid sagda mina yttranden tillräckligt, att de alldeles icke afse den händelse, att till bevis på fordran utställts skuldebref, löpande eller icke löpande. I min kortfattade framställning har det blott gällt att anföra exempel på att gåfva af lösegendom kan ske genom en viljeförklaring allena utan åtföljande tradition. Naturligen har jag dervid

---

[1] Det är tydligen det ofvan sid 24 berörda rättsfallet från 1888, som W. här syftar på.

[2] Se ofvan sid. 24, 25.

valt fall af ostridig natur och sökt att undvika sådana, som skulle påkalla en omständlig utredning; . . .» [1] Om man nu frånser den meningslöshet och oriktighet, som förekomma i W:s ofvan sid. 25, 26 gjorda sammanfattning, af hvad jag anmärkt mot honom, skulle det nu anförda — *om* det kunde anses vara riktigt — i sak innebära svar på hvad jag verkligen anmärkt mot honom, så till vida som om W. i sitt ofvan sid. 24 anförda uttalande i »Svensk Civilrätt» [2] med uttrycket »fordran . . . för hvars utfående han häftar», icke afsåge annat än oreverserade fordringar, det vore riktigt, att anledningen till att icke någon som helst tradition vid gåfva genom efterskänkande af dem erfordrades, berodde på att »sakförhållandena ej lämna tillfälle därtill». Med afseende åter på själfva detta påstående och sålunda på W:s ofvan anförda förklaring, att sagda hans yttranden »i sitt sammanhang . . . tillräckligt [angifva], att de alldeles icke afse den händelse, att till bevis på fordran utställts skuldebref» o. s. v, får jag bl. a. anföra följande fakta. *Till att börja med* gäller, att W. å stället i fråga helt allmänt talar om att »det, som bortgifves . . . består i fordran eller rätt, för hvars utfående han [= gåfvotagaren] häftar», utan att härvid någon begränsning gjorts till några på något särskildt sätt beskaffade rättigheter eller fordringar. *Vidare* gäller, att W. i omedelbart sammanhang med sitt ofvan anförda yttrande: »Men en bevislig viljeförklaring är tillräcklig», tillägger följande: »Mera behöfves för öfrigt icke, än att, där gifvaren till bevis på sin fordran eller rättighet innehar särskild handling, han försatt densamma i sådant skick, att den ej kan göras gällande för sitt afsedda ändamål. Skall det gåfvovis öfverlåtas fordran eller rätt mot tredje man men det däråt ej finnes bevishandling, är ej heller mera af nöden än viljeförklarings afgifvande

---

[1] Se motkritiken sid. 7.

[2] Uttalandet i fråga lydde sålunda: »För vissa fall är gåfvan verksam utan villkor af någon som helst öfverlåtelse af besittning. Detta inträffar, då sakförhållandena ej lämna tillfälle därtill. Det, som bortgifves, finnes exempelvis redan i gåfvotagarens besittning eller består i fordran eller rätt, för hvars utfående han häftar.»

i förhållande till gåfvotagaren.» [1] Med afseende härpå är att märka, att W. — till motsats mot hvad förhållandet varit i det föregående — i hvar och en af dessa meningar tager hänsyn därtill, om fordran eller rättigheten varit reverserad eller icke, och likaså, att han i den första af desamma, och det är blott den, som afser efterskänkande häraf, tydligen afser att påpeka, att, då fordran o. s. v. är reverserad, något *ändå mindre* än en bevislig viljeförklaring är tillfyllest. *Sist* — men därför icke *minst* — är att märka, *att* W. — då han i och för styrkande af sitt påstående, att tradition ej behöfves, när sakförhållandena ej lämna tillfälle därtill, och såsom exempel härpå anför det fallet, att det »bortgifna består i fordran eller rätt, för hvars utfående han häftar», [2] styrker detta sitt påstående genom åberopande af ett rättsfall i Schmidts arkiv Bd XXII sid. 13, [3] i hvilket förhandlingarna icke blott rörde sig om efterskänkande af födorådsförmåner, utan också om efterskänkande af en på en revers grundad fordran, och i hvilket det åtminstone kan anses vara tvifvelaktigt, om icke också efterskänkandet af fordran på åtskilliga håll ansågs hafva gåfvokaraktär. [4] Likaså är att märka, *att* W. — då han skall styrka sitt påstående i den närmast följande meningen: »För dylika fall kan till bevis å gåfvohandlingen det alltid tillställas gåfvotagaren respektive öfverlåtelsehandling eller kvitto» [2], åberopar ett rättsfall i Schmidts arkiv Bd VI sid 25, [5] i hvilket — i den mån som det fattas såsom rörande efterskänkande af fordran, och det är tydligen från den synpunkten, som det här anföres — just afser efterskänkande af en på en revers grundad fordran. Härtill kommer ytterligare, *att* W. — då han skall styrka sitt påstående i den därefter följande meningen: »Men en bevislig viljeförklaring är tillräcklig» [2] — hänvisar till ett par föregående noter, i hvilka, i hvad det för här ifrågavarande ämne kan vara af intresse, hänvisning göres till ännu ett par andra noter, i hvilka

---

[1] Se Winroth, »Svensk Civilrätt» IV sid. 338.
[2] Se ofvan sid. 24.
[3] Se Winroth, a. s. sid. 337 anm. 8.
[4] Se min afhandling sid. 67.
[5] Se Winroth a. s. sid. 337 not 9.

slutligen bland andra finnas åberopade först och främst de här ofvan anförda rättsfallen i Schmidts arkiv Bd VI sid. 25 och Bd XXII sid. 13, som röra eller beröra gåfva genom efterskänkande af reverserad fordran, och dessutom ett rättsfall i Schmidts arkiv Bd XVI sid. 503, som just hufvudsakligen handlar om gåfva genom efterskänkande af dylik fordran. [1]

Hvad sålunda anförts mot W:s påstående i motkritiken, att det tillräckligt framgår af sammanhanget, att han a. s. i »Svensk Civilrätt» icke afsett reverserade fordringar, jäfvas ju icke heller däraf, att W. i trots af allt äfven nu i motkritiken (se a. s. sid. 7, 8) synes anse, att efterskänkande af en reverserad fordran kan — utan att reversen återlämnas o. s. v. — ske t. o. m. genom en blott muntlig gåfvoförklaring. För att styrka detta och sålunda bemöta den i min afhandling uttalade åsikten, att det »med hänsyn tagen till den betydelse, som det skriftliga beviset i trots af allt dock spelar i fråga om fullbordandet af gåfva . . ., torde»[2] få anses, att en skriftlig gåfvoförklaring i dylikt fall är nödvändig, anför W. för öfrigt följande. Ett icke löpande skuldebref — och det var om ett sådant, som det af mig i detta sammanhang anförda rättsfallet från 1888 får anses handla — är blott en bevishandling. Skriftliga fordringsbevis medföra för borgenären visserligen fördelen att kunna begagna lagsökningsförfarandet, men gäldenären kan dock alltid bringa en så inledd rättstvist inför domstol, och där kan han använda hvilka bevis som helst för att genomdrifva käromålet. »Förekomsten af en bevishandling föranleder alltså icke i och för sig särskild processuell förmån af väsentlig natur. Men än mindre följer deraf ett särskildt civilrättsligt läge, så att sjelfva rättigheten ej skulle kunna upphöra utan handlingens förstörande eller dess innehafvares utfärdande af en mothandling till bevis om upphörandet. Härför lemna icke bestämmelserna om lagsökning något stöd och ej heller andra».[3] Med afseende på hvad W. sålunda anför, är följande att märka.

[1] Se härom Winroth a. s. först sid. 338 anm. 1, vidare 336 anm. 5 och slutligen sid. 332 anm. 2.

[2] Se min afhandling sid. 232 anm. 3 (slutet) liksom ofvan sid. 25.

[3] Se motkritiken sid. 7.

Det gäller visserligen, såsom jag i min afhandling sid. 48 o. f. samt sid. 72 o. f. framhåller, att det förhållandet, att fordran på tradition af objektet vid gåfva af lös sak, med fog kunnat öfvergå till fordran på tradition, resp. skapande, af bevismedel för rätten till objektet vid fordringsrätter, till väsentlig del beror på att förfogande öfver bevismedel medför en makt öfver objektet för fordran, som i viss mån kan motsvara den makt öfver en sak, man genom traditionen af densamma får. Det gäller emellertid också, såsom jag likaledes i min afhandling, särskildt sid. 72 o. f., framhåller, att man vid skapandet af vissa bevismedel i vida högre grad än vid skapandet af andra kommer nära de förhållanden, som föreligga vid tradition af lös sak, och följaktligen också den princip, som ligger till grund för fordran på verkställighet af gåfvoförklaringen genom dylik tradition. Det nu sagda gäller just alldeles särskildt om utfärdande af ett skriftligt bevis. Det finnes sålunda goda skäl från synpunkten af den princip, som ligger till grund för fullbordandet af gåfva, att låta utfärdandet af ett skriftligt bevis medföra ett annat »civilrättsligt läge» med afseende på själfva rättens allt efter förhållandena uppstående eller upphörande än afgifvandet af en muntlig förklaring. Det är också tydligt, att man i praxis i flera fall tillmätt utfärdandet af skriftligt bevis en betydelse med afseende på fullbordandet af gåfva, som man mer eller mindre bevisligt aldrig skulle hafva tillerkänt en muntlig gåfvoförklaring. Jag kan härvidlag hänvisa till det förhållandet, att utfärdandet af en skuldsedel ansetts innebära en fullbordad gåfva[1] och att utfärdandet af ett recipisse ansetts innebära fullbordad gåfva af reverserad fordran mot tredje man, oaktadt reversen i fråga icke öfverlämnats.[2] Det är just också, »med hänsyn tagen till den betydelse, som det skriftliga beviset i trots af allt dock spelar i fråga om fullbordandet af gåfva», som man — säger jag i min afhandling (se föregående sida not 2) — »torde» få anse, att det i fallet i fråga var af väsentlig betydelse, att efterskänkandet

[1] Se min afhandling sid. 189.
[2] Se min afhandling sid. 159.

skett genom ett gåfvobref.[1] Det verkar också något egendomligt, att W., som alls icke kan förstå, att det i några »bestämmelser», såsom W. yttrar sig (se ofvan sid. 30), finnes »något stöd» för att utfärdandet af gåfvobref rörande efterskänkandet skulle kunna tillmätas en betydelse i fallet i fråga, som man icke vore villig tillmäta en muntlig gåfvoförklaring, icke hinner längre än till nästa stycke och sida i sin motkritik, förrän han just kommer att beröra fall — och fall angående bl. a. alldeles samma slags papper som det han nyss sysselsatt sig med och sid. 7 förklarat, att det »parterna emellan ostridigt allenast [är] en bevishandling» — beträffande hvilka det gäller, att just det förhållandet, att gåfvan fått formen af ett dylikt papper med afseende på fullbordandet af gåfvan *äfven utfärdaren och första mottagaren emellan* har ett helt annat »civilrättsligt läge» till följd än om en blott muntlig förklaring af samma innehåll förelegat. W. förklarar nämligen i motkritiken sid. 8: »En stor betydelse har emellertid gäldenärs utställande af skuldebref så till vida, som enligt gängse föreställningssätt fordran förkroppsligas i skuldebrefvet och genom detsamma blifver föremål för omsättningar på samma sätt som vanliga lösören. I följd deraf kräfves åter bland annat till bortgifvande af reverserade fordringar skuldebrefvets utgifvande till gåfvotagaren. Det kunde ju emellertid ifrågasättas, att äfven annan rätt än fordran på nämnda sätt förkroppsligades i sin bevishandling. Så är ock i ett visst omfång händelsen.» W. har visserligen vid berörandet af det skriftliga bevisets betydelse vid utställande af skuldebref utan vidare stannat vid det närmast till hands liggande föreställningssättet om ett fordrans »förkroppsligande» i skuldebrefvet, och han har icke heller berört saken för att medelst densamma söka förstå den af mig uttalade och af honom omedelbart förut kritiserade åsikten angående gåfvobrefs betydelse i visst fall vid efterskänkande af fordran, utan endast för att slå bryggan öfver till en ny angreppspunkt mot min afhandling. Jag vill för öfrigt erkänna, att tränger man icke mera in i principerna för rättsreglerna, än att man stannar vid »förkroppsligandet» af fordran i

[1] Det skulle för öfrigt enligt mitt förmenande också kunnat ske genom utfärdande af ett kvitto på att betalning skett. Se ofvan sid. 24.

skuldebrefvet såsom förklaringsgrund för rättsreglerna i hithörande fall, är det kanske icke så underligt, om man icke förstår sammanhanget mellan det ena och det andra. Och ändå »är det nog så», såsom W. i motkritiken sid. 9 mycket riktigt säger, »att allt har sitt sammanhang, och det äfven på det juridiska området». Detta gäller också i föreliggande afseende. Det är nämligen otvifvelaktigt, att man redan i praxis i icke obetydlig grad trängt så pass in på rättsprinciperna i föreliggande ämne, att man insett, att det ligger i sakens natur att öfverflytta fordran på öfverlämnande af makt öfver saken vid gåfva af lös sak på förskaffande af makt öfver bevismedlen vid gåfva af fordringsrätter, och att man sålunda — då man för fullbordande af gåfva af sistnämnda rättigheter uppställt fordran på vissa åtgärder beträffande bevismedlen — icke tappat ur sikte bevismedlens egenskap af att verkligen vara *bevismedel* och icke blott något slags förkroppsligande af fordran i fråga. Detta visar bl. a. just det ofvan sid. 24 anförda rättsfallet från 1888. Hade den reverserade fordran, som var föremål för gåfvan, betraktats såsom blott ett »förkroppsligande» af rätten i fråga, så hade fordran icke kunnat efterskänkas utan skuldsedelns återlämnande eller förstörande. Nu ansågs den emellertid fullbordad genom gåfvobrefvets öfverlämnande, enär »all verkan af... skuldebref[vet] genom gåfvobrefvets öfverlämnande till svaranden tillintetgjorts».[1] Man har sålunda i rättspraxis nog klart för sig, att det är skuldsedeln i dess egenskap af *bevismedel* som man i föreliggande afseende låter spela en roll vid fullbordandet. Detta utesluter emellertid icke, att man också haft blick för, att det af andra anledningar alldeles särskildt är vid de bevis, som hafva karaktären af skriftliga bevis, som de för traditionen af lös sak utmärkande förhållandena återfinnas, och att man därför också i flera fall tillagt dem en roll med afseende på fullbordandet

[1] Se ofvan sid. 25. Jag påpekar för öfrigt, att utfärdande af ett gåfvobref angående efterskänkandet af fordran, såsom utgörande ett motbevis i gäldenärens hand, ändrar maktsituationen med afseende på prestationens utgörande till gåfvotagarens förmån. Så är också fallet vid ett benefikt skuldebrefs utfärdande. Så är däremot icke i och för sig fallet genom öfverlämnande till gåfvotagaren af ett gåfvobref angående gåfva af reverserad fordran mot tredje man, då reversen ej också öfverlämnas.

af gåfva, som man i trots af allt icke tillagt andra bevismedel. Rättspraxis erbjuder, såsom jag redan ofvan sid. 31 framhållit, exempel härpå. Det är också med hänsyn tagen till alla dessa förhållanden, som jag i min afhandling sagt, att gåfva genom efterskänkande af reverserad fordran icke »torde» kunna ske genom en blott muntlig förklaring i det fallet, att reversen icke återlämnas eller förstöres. Ser man förhållandena beträffande fullbordandet af gåfva i dylika och motsvarande fall på ofvan angifna sätt och sålunda i belysning af den tanke, som ligger till grund för de vanliga rättsreglerna i ämnet, så råkar man icke heller, såsom W. i motkritiken sid. 8 gör, ut för att tala om möjligheten af »dubbla traditionsakter», något, som i själfva verket är alldeles meningslöst. Jag skall för öfrigt i detta sammanhang äfven nämna några ord om W:s resonemang och förfarande å det ställe i motkritiken, där detta sker.

W. yttrar sid. 8, 9 i motkritiken, i samband med talet om att en rätt ibland förkroppsligas i sin bevishandling, följande:

»Men det är ej så, att ett dylikt juridiskt förkroppsligande förekommer vid alla rättigheter. E. har tydligen en annan åsigt, då hon till arrenderätts bortgifvande förklarar höra såväl arrendekontraktets aflemnande till gåfvotagaren som dennes inrymmande i besittning af sjelfva jorden. Det är blott ett dubbelt förkroppsligande med deraf följande dubbla traditionsakter. Nyttjanderätt till fastighet är emellertid visserligen lös egendom men alldeles icke ett vare sig i fastigheten eller i arrendatorns kontraktsexemplar förkroppsligadt lösöre. Här föreligger en rätt, med afseende hvarå lagen måste låta falla sitt anspråk på gåfvans traderande, emedan det saknas föremål för handlingens utförande. Hinder är ju åter icke, att, såsom i ett af E:s anförda prejudikater egt rum, vigt kan i tvist om gåfvans verklighet tilläggas kontraktsexemplarets öfverlemnande och gåfvobrefs uthändigande.

Undras, huru E. tänkt sig förverkligandet af sina grundsatser vid andra rättsförhållanden, exempelvis vid handpant. Skulle en arrendator också kunna pantsätta sin nyttjanderätt på sätt som sker med skuldebref, d. v. s. under kontraktets öfverlemnande till försträckningsgifvaren? Man kommer att

tänka på Lundaskräddaren, som belånade studentbref och icke nog kunde beskärma sig öfver juristeri och lagarnas bristande följdriktighet, då han upplystes, att det stod illa till med panträtten och dess värde.»

Med afseende på hvad W. sålunda anfört, får jag påpeka följande:

1) Jag framställer icke i min afhandling någon bestämd bestämd åsikt om hvad som bör fordras för fullbordandet af gåfva af en upplåten nyttjanderätt. Jag ställer mig i viss mån tveksam med afseende på frågan, huru mycket som därvidlag bör fordras,[1] men jag förklarar sid. 243, att, *om* »man ... äfven i dessa fall [vill] fasthålla principen om besittnings öfverlämnande såsom villkor för fullbordande af gåfva af lös egendom, så synes det riktigast att fordra» både afträdande af fastigheten och öfverlämnande till gåfvotagaren af de handlingar, i hvilka nyttjanderätten upplåtits. Jag kommer till detta resultat (se min afhandling sid. 242) genom att taga hänsyn därtill: *att* regeln för fullbordande af gåfva af lösa saker är besittningsöfverlämnande och att man endast, då rum härför ej finnes, afstått från denna fordran; *att* vid gåfva genom öfverlåtelse af fordran mot tredje man, i hvilket fall makten öfver objektet för gåfvan icke kan öfverlämnas eller öfverhufvud taget frånhändas den tredje mannen, man i stället fordrat, att bevisen, då sådana finnas, för gifvarens makt öfver nämnda person, det vill m. a. o. säga bevisen för den inskränkning, nämnda persons rätt öfver objektet för rätten lider, skola öfverlämnas till gåfvotagaren; *att* förhållandena vid gåfva af en upplåten nyttjanderätt ställa sig så, att å ena sidan objektet för rätten, hvilket gifvaren ju själf i regel innehar, är af beskaffenhet att kunna öfverlåtas, men äfven å den andra, att gifvarens egen rätt till detta objekt uppstått genom den inskränkning i rätt, ägaren till objektet underkastat sig, hvarför gifvarens egen makt öfver objektet också i viss mån är beroende af de bevismedel, han äger, för det förhållandet, att ägaren af objektet till hans förmån underkastat sig denna inskränkning, *samt att* följden af de nu angifna förhållandena torde vara, att gifvaren icke kan anses

[1] Se min afhandling sid. 242—244.

hafva frånhändt sig makten öfver objektet, förrän han både öfverlämnat objektet för rätten till gåfvotagaren och därjämte öfverlämnat till honom bevismedlen i fråga. Jag påpekar i föreliggande sammanhang också, att man i rättspraxis fordrat öfverlämnande af såväl det ena som det andra, då det varit fråga om nyttjanderätt till den fasta sak, hvarpå *pantsatta* lösa saker befunnit sig.[1]

2) Jag förnekar för min del bestämdt, att vid gåfva af upplåten nyttjanderätt skulle föreligga ett fall »med afseende hvarå lagen måste låta falla sitt anspråk på gåfvans traderande, emedan det saknas föremål för handlingens utförande». Öfverlämnandet af den faktiska makten vid nyttjanderättsförhållandet kan — alldeles för öfrigt som vid äganderättsförhållandet — uppstå genom af- och tillträde till fastigheten, och detta öfverlämnande af makten kan befästas genom öfverlämnande af bevisen för den upplåtna rättens existens gent emot ägaren af fastigheten. Till den af W. uttalade åsikten kommer man enligt mitt förmenande endast, då man icke tager vederbörlig hänsyn, till hvad en nyttjanderätt enligt de verkliga faktiska förhållandena innebär, utan laborerar med en alldeles abstrakt uppfattning häraf.

3) Det är en oriktig framställning af förhållandena, som kommer till uttryck i W:s yttrande: »Hinder är ju åter icke, att, såsom i ett af E:s anförda prejudikater egt rum, vigt kan i tvist om gåfvans verklighet tilläggas kontraktsexemplarets öfverlemnande och gåfvans uthändigande.» I det ifrågavarande rättsfallet[2] rörde sig frågan visserligen icke blott om fullbordandet af en gåfva af bl. a. upplåten nyttjanderätt, utan äfven om denna gåfvas verklighet. Härads R:n underkände också gåfvan på grund af bristande bevisning om dess verklighet. Af Hof R:ns och Högsta D:ns domar framgår emellertid, att hänsyn till det förhållandet, att »*kontraktsexemplaret*», såsom W. uttrycker sig, öfverlämnats till gåfvotagaren *icke*

---

[1] Se min afhandling sid. 242, 243 och där gjorda hänvisning.

[2] Se min afhandling sid. 236 och Naumanns Tidskrift 1874 sid. 595. I det andra af de af mig i min afhandling i detta sammanhang anförda rättsfallen — och i detta ansågs gåfvan fullbordad genom sjelfva öfverlåtelsehandlingen — torde öfverlåtelsen hafva varit att betrakta såsom ett negotium cum donatione mixtum. Se min afhandling sid. 238—240, 244.

togs för att därmed bevisa gåfvans *verklighet*, utan *uttryckligen* för att framhålla dess *laga fullbordan*. Hof R:n godkände nämligen gåfvan, enär det måste anses utredt, att den skriftliga handling, hvari gåfvoförklaringen skett, blifvit af gifvaren underskrifven, och anledning icke förekommit, att han därtill blifvit trugad eller förledd, hvarefter Hof R:n fortsätter sålunda: »ty och då ... [gåfvotagarne] jämväl visat sig innehafva den ifrågavarande inteckningshandlingen i hufvudskrift[1] och densamma således måste anses vara *för fullbordande af den med omförmälda öfverlåtelse afsedda gåfva till dem öfverlämnad*», så pröfvade Hof R:n rättvist förklara »ifrågavarande ... öfverlåtelse för [gåfvotagarne] medföra den rätt, som i laga ordning fullbordad gåfva innefattade».[2] Nedre Rev. hemställde — i hvad dess hemställan här intresserar oss —att Kungl. Maj:t »på de af hofrätten anförda grunder» måtte pröfva rättvist gilla Hof R:ns domslut. Högsta D:n pröfvade enhälligt rättvist »gilla» Hof R:ns dom. Dessa Hof R:ns och Högsta D:ns domar liksom Nedre Rev:s betänkande äro, som redan antydts, anförda i min afhandling, och det förhållandet, att öfverlämnandet till gåfvotagaren af den handling, hvari nyttjanderätten till gifvaren upplåtits, ansågs hafva skett »för fullbordande» af gåfvan, har af mig i min afhandling sid. 241 ytterligare påpekats. Af det nu liksom i det föregående anförda följer också, att historien om Lundaskräddaren — tydligen mot hvad meningen var — i främsta rummet och hufvudsakligen blir riktad mot Hof R:n, Nedre Rev. och Högsta D:n. Af intresse kan ju för öfrigt i detta sammanhang vara att jämföra, hvad jag ofvan sid. 36 framhållit beträffande fordringarna på öfverlämnandet af nyttjanderätt af fast sak, hvarå pantsatta lösa saker befinna sig.

Jag öfvergår härefter till det tredje och sista afseendet, i hvilket W. enligt mitt förmenande i »Svensk Civilrätt» gifvit en framställning, som får anses strida mot senare rättspraxis och som åtminstone i viss mån gör det till följd af

[1] Det vill just säga den handling, på hvilken bl. a. den upplåtna nyttjanderätten, som bortskänkts, grundade sig.

[2] Se Naumanns Tidskrift a. s. sid. 600 och min afhandling sid. 237 anm. 1.

W:s i det föregående ofta berörda arbetsmetod. Frågan gäller giltigheten af gåfva af lös egendom från målsman till under hans målsmansskap stående omyndig person.

Jag behandlar i min afhandling sid. 285—290 rättspraxis' ställning till frågan om giltigheten af gåfva från målsman till omyndig. Jag förklarar härvid sid. 285, att det synes mig, »som om man *i stort sedt* skulle få säga, att rättspraxis under de senare decennierna *så småningom*[1] men allt bestämdare utvecklat sig i den riktningen, vi i det föregående framhållit såsom det enligt vårt förmenande med sakens natur och lagens bestämmelser mest öfverensstämmande, nämligen att en giltig gåfva *inom vissa gränser*[1] kan äga rum från målsmannen till den omyndige». Jag får med afseende på detta yttrande upplysningsvis nämna, att jag förut i min afhandling vid behandling af hithörande frågor utförligt talat *först och främst* om att vissa begränsningar enligt sakens natur finnas i omyndigs förmåga att öfver hufvud taget — sålunda af hvem det än är — kunna mottaga gåfvor, beroende på att den, som ingår en rättshandling, måste hafva vissa allmänna förutsättningar för att bl. a. kunna bedöma, hvad han gör, för att rättshandlingen skall kunna tillerkännas laga verkan.[2] *Vidare* har jag förut talat om att det »nog [kan] tänkas föreligga visst slag af gåfva, som en omyndig ovillkorligen är betagen förmågan att kunna göra utan biträde af sin förmyndare eller målsman». Inskränkningen skulle kunna tänkas föreligga med afseende på förvärf af fast egendom[2]. *Slutligen* har jag förut i min afhandling framhållit och motiverat, att »det icke [bör] kunna finnas något hinder för en omyndig, som fyllt femton år, [att] genom gåfva från målsmannen ... förvärfva ett *objekt, som han öfver hufvud taget har förmåga att förvärfva*».[3] Efter att sålunda här hafva lämnat nödiga upplysningar, om hvad jag förut i min afhandling i föreliggande sammanhang sagt, återgår jag till det ofvan från min afhandling sid. 285 anförda yttrandet angående uppfattningen i föreliggande fråga i senare tiders rättspraxis. Såsom stöd för hvad jag där

[1] Kursiveradt här.

[2] Se min afhandling sid. 281—282.

[3] Se min afhandling sid. 284. (Kursiveringen är gjord här.) Se för öfrigt härom a. s. sid. 283—285.

sagt om rättspraxis, anför jag hufvudsakligen fyra rättsfall. I det första från 1888 (se min afhandling sid. 285) påpekar jag själf, att den ifrågavarande uppfattningen föga gör sig gällande. Det andra rättsfallet från 1891 (se a. s. sid. 286) utgör så att säga ett öfvergångsfall, i hvilket gåfvan, fastän den bl. a. klandrades på grund af att gifvarne varit gåfvotagarnes målsmän, förklarades giltig af Härads R:n, men ogiltig af de högre domstolarne, hvilka senare emellertid, såsom jag a. s. framhåller, »vid underkännande af densamma [togo] liten eller ingen hänsyn till det förhållandet, att gåfvotagarne stodo under faderns målsmanskap». Det är sålunda egentligen i de två senare af de fyra rättsfallen, som, efter hvad jag själf framhåller, uppfattningen fått ett mera bestämdt uttryck. Det ena af dessa är det af W. i motkritiken sid. 11 omförmälda, från notiserna i Holms arkiv hämtade rättsfallet från 1893, ett rättsfall, som jag på grund af de anmärkningar, W. gjort mot detsamma, framdeles närmare skall sysselsätta mig med. Här nämner jag blott, att rättsfallet i fråga rör giltigheten af gåfva af penningar från en far till hans 19-årige son. Under det att i detta rättsfall Härads R:n underkände gåfvan på grund af gifvarens målsmanskap, förklarade Hof R:n, hvars dom blef af Högsta D:n »fastställd», att gåfvan icke på den grund, att gåfvotagaren »vid mottagandet ... [af penningarne] varit omyndig», borde återgå till gifvarens konkursbo. Det andra af de ofvan sist nämnda rättsfallen är från 1898 och af följande innehåll. Makarne Bertilsson hade upprättat två särskilda gåfvobref, genom hvilka de skänkte sin nära 21-åriga dotter — genom det ena gåfvobrefvet viss fast egendom och genom det andra viss i gåfvobrefvet angifven lös sådan. Det först nämnda gåfvobrefvet var vederbörligen underskrifvet och bevittnadt. Det senare saknade underskrift. Gåfvan klandrades sedermera, då gifvarne försattes i konkurs. I detta rättsfall yttrade Härads R:n:

»att då hvarken genom den i saken åberopade, icke underskrifna gåfvohandlingen af d. 7 aug. 1891 eller annorledes blifvit styrkt, att Bertilsson bortskänkt den däri omförmälta lösegendomen till sin dotter Edla Bertilsson, hvilken icke heller, så vidt visadt blifvit, före konkursens början, till hvilken

tid hon varit boende hemma hos föräldrarne, mottagit eller i öfrigt tillgodogjort sig samma egendom;

för ty och emedan Bertilsson vid den tid . . ., då han jämte sin hustru till sin bemälta, då ännu omyndiga dotter genom skriftligt gåfvobref bortskänkt en . . . afsöndrad jordlägenhet, varit sin dotters målsman, och berörda gåfvoaftal icke, så vidt visadt blifvit, sedermera blifvit af annan behörig målsman för henne eller af henne själf efter uppnådd myndig ålder före konkursens början godkändt samt fördenskull vore att såsom ogillt anse»,

förpliktades gåfvotagaren att genast återbära såväl den ifrågavarande lösa som fasta egendomen. I denna dom, i hvilken ju en alldeles påtaglig skillnad göres beträffande målsmanskapets betydelse för gåfvan af den lösa och af den fasta egendomen, fann Hof R:n »ej skäl göra ändring», och denna Hof R:ns dom blef på hemställan af Nedre Rev. af Högsta D:n »fastställd».[1]

Detta är, hvad jag i min afhandling sagt angående min uppfattning i saken ifråga. I samband härmed gör jag i en not — sid. 289 not 1 — anmärkning mot W:s framställning i »Svensk Civilrätt» af motsvarande fråga. W. yttrar, såsom jag i noten framhåller, i sitt nyss nämnda arbete Bd. IV sid. 334 beträffande gåfvor från målsman till omyndig följande. För dylik händelse gäller nämligen den allmänna regeln, att rättshandel mellan den omyndige och förmyndaren saknar laga verkan i anledning af den senares målsmanskap för den förre. Likgiltigt är således, att den omyndige är femton år gammal, och att det, som tillagts honom, uttryckligen ställts under hans egen förvaltning.» W. åberopar därefter, såsom jag i anmärkningen i fråga också påpekar, som stöd härför särskildt rättsfall i Holms arkiv 1896 sid. 92 och 1898 sid. 283. Hvad angår rättsfallet från 1896, gäller om detsamma följande. I detsamma var det fråga om en rättshandling angående såväl fast som lös egendom mellan en person och hans omyndiga barn. Dessa voro emellertid icke blott omyndiga utan *så* minderåriga, att de vid tiden för rättshandlingens tillkomst voro resp. 1 och 6 år och vid gifvarens urarf-

[1] Se min afhandling sid. 90 (hufvudtexten och anm. 2), 287, 288 och H. A. 1898 sid. 283.

vakonkurs, med anledning af hvilken rättshandlingen klandrades, blott två år äldre. Härtill kommer, hvilket allt jag också i noten påpekar, att afhandlingen näppeligen fattades som gåfva af de myndigheter, som yttrade sig i saken. I en föregående rättegång angående ifrågavarande afhandling, hvilken rättegång beröres i rättsfallet i fråga, hade Härads R:n uttryckligen förklarat, att afhandlingen i själfva verket icke vore någon gåfva. I den rättegång, som rättsfallet egentligen behandlar, var det blott Nedre Rev. och Högsta D:n, som yttrade sig i den fråga, som här är af intresse. De — frånsedt en ledamot af Högsta D:n — torde också få anses hafva betraktat afhandlingen vida mindre som gåfva än såsom en med en onerös rättshandling likställd transaktion. Nedre Rev. yttrar nämligen: »Enär Mårten Åfeldt icke kunnat med laga verkan genom *afhandlingen* d. 16 nov. 1888 *på angifna villkor* öfverlåta däri omnämnda fasta och lösa egendom till sina omyndiga söner, för hvilka Mårten Åfeldt då själf varit förmyndare . . . ,» så förklarades »afhandlingen d. 16 nov. 1888» för ogiltig. Nedre Rev:s hemställan blef af Högsta D:ns flesta ledamöter bifallen. Detta är det rättsfall, som W. särskildt får anses åberopa för att styrka, att omyndig under femton år icke giltigen kan mottaga gåfva af sin målsman. Det torde icke närmare behöfva utvecklas, att detta rättsfall på grund af förhållandena i detsamma af flera anledningar är alldeles betydelselöst äfven för den frågan. Det rättsfall åter, som W. anför för att styrka, att detsamma är förhållandet äfven med omyndig öfver 15 år, är det af mig ofvan sid. 39, 40 angifna rättsfallet från 1898, hvars beskaffenhet redan påpekats.

Då nu W. i sin motkritik går att bemöta min framställning med ty åtföljande anmärkningar mot hans egen, berör han sid. 10 först hvad jag sagt angående den inskränkning med afseende på giltigheten af gåfva af fast egendom från förmyndare till omyndig, hvarom jag redan ofvan sid. 15, 16 talat, och yttrar sig sedermera sid. 11 till att börja med på följande sätt: »Eljest skall åter, enligt E:s åsigt, förmyndares gåfva till myndling jemlikt svensk rättspraxis ega full giltighet. Likgiltigt vore härvid, om det rörde sig om kostnader på den senares person i föda, kläder och uppfostran, och föremål af ringa värde till nöje eller nytta eller om exem-

pelvis värdepapper till belopp af millioner kronor. Ingen som helst åtskilnad. Upptäckarens glädje och triumf skymta fram i den segervisshet, hvarmed E. faställer ifrågavarande sakförhållande.»

Med afseende på det nu anförda får jag först hänvisa, till hvad jag ofvan sid. 38 framhållit beträffande de uttalanden, jag i min afhandling gjort, om omyndigs förmåga att öfver hufvud taget kunna med laga verkan mottaga gåfvor. Det framgår tillräckligt däraf — om dylikt verkligen skall behöfva påpekas — att jag aldrig förutsatt, att *i sakens natur* liggande begränsningar för omyndigs förmåga härutinnan icke också skulle gälla i rättspraxis. I och med detsamma kommer emellertid också W:s ofvan anförda påstående — att »upptäckarens glädje och triumf» skymta fram »i den segervisshet», hvarmed jag förmenas påstå, att, frånsedt gåfva af fast egendom, hvarje gåfva från förmyndare till myndling »[utan någon] som helst åtskilnad» skulle anses giltig enligt svensk rättspraxis — i sin rätta belysning. I sakens natur liggande begränsningar kunna naturligtvis komma att spela en roll med afseende på gåfvans giltighet icke blott om den omyndige är under, utan äfven — må vara mera undantagsvis — om han är öfver 15 år. Dessa begränsningar måste i så fall naturligtvis också iakttagas, om det är förmyndaren, som är gifvaren. W. själf synes ju i »Svensk Civilrätt» icke inskränka de begränsningar, sakens natur kunna påfordra med afseende på omyndigs förmåga att med laga verkan kunna mottaga gåfvor, till det fallet, att han är under 15 år.[1] Anser

[1] W. yttrar i »Svensk Civilrätt» IV sid. 331, 332 (ställen, som för öfrigt i min afhandling bl. a. sid. 282 anm. 1 åberopas), 333 med afseende på omyndigs förmåga att öfver hufvud taget kunna göra benefika förvärf följande: »Utgår man därifrån, att, i brist på motsatt positivt lagstadgande, den omyndiges förmåga att ingå rättshandel i hufvudsak betingas af hans förmåga att förstå dess innebörd och genom en viljeakt därvid medverka, skall i allmänhet det stå i hans makt att giltigen mottaga, hvad benefikt tilldelas honom. Åtskilnad måste dock göras. I ett fall kan den omyndige anses begripa, hvarom det handlar, och i ett annat fall åter icke . . . Det kan sålunda icke tillkomma den, hvilken såsom gåfva lämnat ett barn i händerna en leksak eller ett penningemynt att återtaga det gifna . . . allenast på den grund, att barnet såsom omyndigt saknade förmåga att ingå rättshandel. Ty barnet får anses hafva uppfattat erbjudandet och i öfverensstämmelse därmed hafva velat göra det lämnade och mottagna till sitt. Handlar det åter om mottagan-

nu W., att det ligger i sakens natur, att omyndig öfver hufvud taget icke kan mottaga »värdepapper till belopp af miljoner kronor», kan han naturligtvis icke heller mottaga det af sin förmyndare. Anser W. åter, att omyndig öfver hufvud taget är kapabel att mottaga en sådan gåfva, så ligger det i och för sig icke någon orimlighet i att han kan mottaga den af sin förmyndare — i den mån den icke är en skenrättshandling. I så fall är rättshandlingen emellertid ogiltig af helt annan grund.

Omedelbart efter det ofvan sid. 41, 42 anförda uttalandet öfvergår W. i motkritiken sid. 11 till att tala om de rättsfall, hvarmed jag sökt stödja min åsikt i saken. Han förklarar därvid, att »af de till stöd... åberopade prejudikaten... likväl allenast ett [kan] tagas på allvar. Derför lemnar ock E. en utförlig redogörelse. Det är ett af de efter notiserna i Holms juridiska arkiv uppspårade. Dess årtal är 1893». Med afseende på detta yttrande får jag — frånsedt hvad angår rättsfallet från 1893, hvarom mera strax — hänvisa till hvad jag ofvan sid. 39 anfört beträffande de af mig åberopade rättsfallen. Det sista af dessa, nämligen rättsfallet från 1898, hvilket sålunda enligt W:s förmenande icke heller kan »tagas på allvar», finnes i Skarins Lagedition för 1907 under J. B. 4: 7 åberopadt såsom stöd för satsen: »Gåfva af fast egendom till gifvarens myndling ogild.» Detta yttrande —

---

det af testamente eller gåfvobref på fastighet, måste det naturligen ställas högre anspråk på mognad och förståndsutveckling. I allmänhet skall man hafva skäl att iakttaga varsamhet, då det gäller annat än gåfva af lösegendom samt dess formlösa besittningstagande, och alldeles särskildt, då det är fråga om benefika rättshandlingar, som ej stå i sammanhang med besittningstagande af något som helst kroppsligt ting, eller som dock för sin laga fullbordan kräfva annan särskild rättslig åtgärd af den, till hvars förmån rättshandeln vidtagits.

På samma sätt förhåller det sig med benefika förfoganden under villkor eller ändamålsbestämmelser...

Så framt ej den omyndige fyllt femton år och än vidare det honom förärade ställts under hans förvaltning, tillkommer det för öfrigt städse förmyndaren att tillbakavisa det gifna och sålunda tillintetgöra verkan af den ifrågavarande rättshandeln...» (Kursiveringarna äro gjorda af mig).

Af det anförda framgår, att icke heller W., frånsedt i ett par exempel, inskränker det ofvan sagda till blott gåfva till omyndig under 15 år.

som ju härrör från en ledamot af Högsta D:n — är ju vida försiktigare och mera negativt, än det jag bl. a. med ledning af ifrågavarande rättsfall afgifvit. Yttrandet innebär emellertid *dels* en antydan om att målsmanskapets betydelse för gåfva från förmyndare till myndling kan komma att ställa sig olika allt efter gåfvans beskaffenhet, *dels* ett tydligt uttryck för den uppfattningen, att rättsfallet icke — såsom W., efter hvad jag ofvan sid. 40, 41 påpekat, i »Svensk Civilrätt» gör [1] — kan åberopas såsom stöd, för att alla gåfvor från förmyndare till omyndig öfver 15 år äro ogiltiga. Jag erinrar för öfrigt i samband härmed om, hvad det är för annat rättsfall, som W. å sin sida åberopar sig på i detta sammanhang såsom stöd för sin framställning i ämnet, och hvars tjänlighet såsom stöd han å sin sida sålunda får anses »taga på allvar». Det är det ofvan sid. 40, 41 anförda rättsfallet, i hvilket föräldrar ingingo en rättshandling angående såväl fast som lös egendom med sina 1 och 6, resp. 3 och 8-åriga barn och i hvilket rättsfall det är tvifvelaktigt, om ens rättshandlingen i fråga betraktades såsom benefik.

Jag öfvergår nu till att något närmare tala om det ofvan omförmälda, från notiserna i Holms arkiv hämtade rättsfallet från 1893, som jag i detta sammanhang åberopat, och till hvad W. säger om detsamma. Förhållandena i rättsfallet i fråga voro följande. Johan Persson och hans hustru hade sålt bl. a. viss fast egendom till en sin myndiga dotter Bengta, mot det, att hon betalade deras skulder och gåfvo föräldrarna lifstidsunderhåll. Framemot ett år efter köpets afslutande upprättade Johan Persson en handling angående sättet för »köpeskillingens» likviderande, hvilken handling betecknades med uttrycket »boskifte». Sedan i denna handling upptagits en del bestämmelser med afseende på likviderandet af Johan Perssons skulder o. s. v., förklarades det i densamma, att hvad därefter återstod, 1,690 kr., skulle delas mellan tre Johan Perssons barn, så att hvar och en af dem skulle få 563 $^1/_3$ kr. Till dessa tre barn hörde den ofvan omförmälda dottern Bengta och 19-åriga sonen Carl. Då Johan Persson seder-

[1] I Uppströms Lagedition för 1907 a. s. åberopas rättsfallet på samma sätt som af W.

mera försattes i konkurs, stämde sysslomannen i konkursen Johan Persson, Bengta och Carl under påstående, att Johan Persson »utdelat» bl. a. 1,690 kr. till sina barn, hvilka penningar tillhörde konkursboet, samt med yrkande, att de en för alla och alla för en skulle ansvara för nämnda belopp. Å svarandesidan sökte man göra gällande, att Bengta och Carl mottagit penningarna såsom bl. a. betalning för utfördt arbete. Vid afdömandet af detta mål förklarade Härads-R:n »gåfvan» till Carl Johansson icke vara fullbordad, alldenstund han vid gåfvotillfället — liksom sedermera, då fadern försattes i konkurs — var omyndig, och förpliktades Carl Johansson med anledning häraf att »återbära» beloppet i fråga. Carl Johansson sökte ändring. Hof. R:n yttrade sig sålunda: »enär, äfven om i saken vore styrkt, att C. Johansson såsom gåfva mottagit omförmälta 563 kr. 33 öre, likväl hvarken på grund af den omständighet, att C. Johansson vid mottagande af samma medel varit omyndig, eller, så vidt visat vore, med afseende å tiden för mottagandet af medlen desamma borde till konkursboet återgå, blefve, med upphäfvande af H. R:ns utslag angående C. Johansson, sökandenas mot honom förda talan ogillad». Denna dom blef sedermera, på hemställan af Nedre Rev., af Högsta D:n »fastställd». Då nu W. i motkritiken söker bemöta de slutsatser, jag i min afhandling dragit af bl. a. detta rättsfall, gör han först ett kort referat af rättsfallet, hvilket referat slutar med påpekande af att käromålet bestreds på den grund, att det erhållna skulle utgöra betalning för arbete hos fadern, hvarefter W. sid. 12 fortsätter sålunda: »Äfven om detta ej skulle hafva varit sant och äfven om fadern vore att betrakta såsom gifvare och ej i verkligheten den myndiga dottern, kunde tydligen käromålet ogillas, utan att för ändamålet laga verkan i allmänhet tillerkändes förmyndares gåfva till myndling. Först och främst befann sig nemligen det bortgifna — en del af köpeskillingen — hos den myndiga dottern. Hon kunde således betraktas såsom en gestor negotii, som, vid gåfvodelningen företrädande den omyndige brodern, iklädde sig skyldighet att för hans räkning innehålla det honom förärade beloppet och sålunda medverkade till gåfvans fullbordan och det derför nödiga besittningsförhållandets åstadkom-

mande. Dom på sådan grund innehåller bland annat Holms juridiska arkiv 1899 s. 206. Men härtill kommer ytterligare, att det bortgifna bestod i ett penningebelopp. Enligt kongl. förordn. 7 juni 1749 p. 4 behöfver omyndig ej återgälda mottagen försträckning. Detta måste tydligen gälla, äfven om pengarna ej lemnats i försträckning utan såsom gåfva, behäftad med återgångsskäl eller eljest grundläggande återkrafsrätt. Ty eljest kunde i sådan form stadgandet lätt kringgås. Det är i belysning af anförda fakta, som hofrättens fastställda dom bör läsas. Den lyder sålunda: »enär, äfven om i saken vore styrkt, att C. Johansson såsom gåfva mottagit omförmälda 563 kronor 33 öre, likväl» icke »på grund af den omständighet, att C. Johansson vid mottagandet af samma medel varit omyndig, — — medlen — borde till konkursboet återgå, blefve — — sökandenas mot honom förda talan ogillad». W. afslutar strax därefter sina anmärkningar mot att domen tillägges betydelse i afseendet i fråga sålunda: »Särskildt har ju i domskälen med tystnad förbigåtts, att gåfvan förekommit mellan förmyndare och myndling.»

Med anledning af hvad W. sålunda dels antydt för att rubba rättsfallets betydelse, dels uttryckligen anfört såsom skäl för en mot min motsatt tolkning af detsamma, får jag — och jag håller mig härvid till den ordning, i hvilken antydningarna och de uttryckliga skälen följa i W:s ofvan anförda uttalande — påpeka följande:

1) Den omständigheten, att det till sonen lämnade penningebeloppet möjligen skulle kunna hafva utgjort betalning för utfördt arbete, saknar all betydelse för frågan, hvad man kan sluta af rättsfallet, alldenstund Hof R:ns af Högsta D:n faställda dom just innehåller uttalande om den yrkade återbäringsskyldigheten *under förutsättning* däraf, att beloppet lämnats såsom *gåfva*.

2) Icke ens en antydan om den möjlighet, W. i förbigående häntyder på att nämligen ej fadern utan den myndiga dottern »i verkligheten» skulle hafva varit gifvare, finnes i rättsfallet. Stämningen innehåller enligt P. M. yrkande om återbäring af det belopp, *Johan Persson* »utdelat» till sina barn genom det s. k. »boskiftet». Förhandlingarna inför rätta röra sig endast om denna transaktion och Härads R:ns dom

talar uttryckligen om *Johan Perssons* gåfva till barnen — och ändå kan den möjligheten af W. antydas, att här skulle kunna vara fråga om en systerns gåfva till brodern. W. säger mycket riktigt sid. 16 i motkritiken vid tal om affattning och tolkning af domar, att »en fri utläggning af domen utöfver dess lydelse och *syfte*»[1] ej får ske — men drager sig ej för att, då det gäller, själf göra ansatser att låta domen syfta utöfver hela rättsfallets innehåll. Dylika försök gå för öfrigt också igen i det följande.

3) Det finnes icke något i rättsfallet om att Bengta skulle hafva uppträdt eller betraktats såsom något slags negotiorum gestor för den omyndige brodern. Frågan — i hvad den här intresserar oss — rör sig såväl vid förhandlingarna inför rätta som i domarna uttryckligen om giltigheten af den *omyndige sonens* »mottagande» af medlen i fråga. Så står i P. M. — och W. har ju tydligen före skrifvandet af motkritiken tagit kännedom om handlingarna i denna revisionssak[1] — »Bengta och Carl erkände, att de enligt företedda »boskiftet» mottagit af fadern hvardera 563 1/3 kronor». I Härads R:ns af mig i min afhandling sid. 287 anm. 1 i hithörande delar anförda dom säges ju uttryckligen, »att Carl Johansson... angående hvilken det ej ens blifvit uppgifvet, att han under sina omyndiga år haft annan målsman än sin fader Johan Persson, den 7 Februari 1888 af sin bemälde fader såsom gåfva erhållit 563 kronor 33 öre, men vid det förhållande, att Carl Johansson vid nämnde tid icke varit myndig, gåfvan icke blifvit fullbordad ...». I Hof R:ns af Högsta D:n fastställda dom står ju, att »C. Johansson såsom gåfva mottagit» det ifrågavarande beloppet samt att den omständigheten, »att C. Johansson vid mottagande af samma medel varit omyndig» icke föranledde, att medlen skulle återgå till konkursboet. Härtill kommer, att gåfvan till barnen icke ingick såsom något som helst villkor i själfva den ofvan

---

[1] Kursiveradt af mig.

[1] Se motkritiken sid. 11, där W. söker rubba tilliten till rättsfallet äfven på den grund, att »revisionsakten i riksarkivet [ej] innehåller... häradsrättens protokoll, hvarför man för vinnande af närmare kännedom i saken helt och hållet är hänvisad på revisionssekreterarens promemoria och domstolarnas beslut».

omtalade köpeafhandlingen, som förut afslutits mellan fadern och Bengta. Gåfvan grundade sig på det ungefär ett år efter köpets afslutande upprättade boskiftet, som blott bestämde om köpeskillingens likviderande. Äfven detta förhållande, sammanhållet med att Bengta får anses hafva utbetalat penningarna till Carl och med allt öfrigt som ofvan anförts, utesluter tanken på att Bengta, i hvad hon gjort, kunnat anses handla såsom någon negotiorum gestor för Carl. Det är också just för att framhålla skillnaden mellan förhållandena i detta rättsfall och det af W. i motkritiken sid. 12 omförmälda rättsfallet i Holms arkiv 1899 sid. 206, som jag själf i min afhandling sid. 287 anm 1 vid behandlingen af rättsfallet från 1893 med ett »jfr» hänvisar till rättsfallet från 1899. I detta rättsfall ingick såsom villkor i själfva köpeaftalet, att utbetalning af åtskilliga belopp skulle ske till säljaren-gifvarens omyndiga barn. Med afseende på detta rättsfall är för öfrigt att märka, *att* det kan vara tvifvelaktigt, om fullbordandet af gåfvan till de omyndiga barnen i detta rättsfall ansågs hafva skett i och med själfva köpeaftalet eller därigenom, att köparen utfärdade en skuldsedel å det gifna beloppet till fadern-gifvaren »såsom fader och förmyndare» för de omyndige; *att W. själf* i »Svensk Civilrätt» IV sid. 336 tydligen tolkar rättsfallet på det senare sättet[1] och följaktligen för sin del omöjligen, såsom nu i motkritiken sker, kan åberopa det såsom stöd för att fullbordandet af gåfvan till Carl Johansson icke skedde genom medlens utbetalande till honom, utan därigenom, att Bengta, såsom innehafvare af det bortgifna, en del af köpeskillingen »vid gåfvodelningen företrädande den omyndige brodern, iklädde sig skyldighet att för hans räkning innehålla det honom förärade beloppet och sålunda medverkade till gåfvans fullbordan och det derför nödiga besittningsförhållandets åstadkommande»,

---

[1] W. säger a. s. vid behandling af frågan om giltigheten af benefik upplåtelse från förmyndaren till den omyndige följande: »Sålunda kan visserligen förmyndare, som försålt egendom till annan under förklaring att köpeskillingen eller del däraf skall tillfalla myndlingen, *med laga verkan* [kursiveradt här] mottaga köparens till den senare utställda skuldebref.» W. åberopar såsom stöd för detta uttalande det ifrågavarande rättsfallet från 1899.

»*samt att*, vare sig Högsta D:ns »majoritet» ansåg gåfvan fullbordad på det ena eller det andra af de ofvan angifna sätten, denna majoritet blott utgjordes af två justitieråd. En »minoritet» af två andra justitieråd ansåg, att gåfvan ej hade fullbordats, förrän skuldebrefvet i fråga öfverlämnats till annan barnens målsman än fadern-gifvaren.

4) Det förhållandet, som W. anför, att gåfvan bestod af penningar kan icke heller gerna tillmätas någon betydelse för tolkningen af 1893 års rättsfall. Det är nämligen att märka, att, om en rättshandling, som ingåtts med omyndig, på grund häraf enligt sakens natur eller lag blir ogiltig, följden af detta förhållande, hvad den omyndige beträffar, principiellt taget ju icke blir, att han befrias från all återbäringsskyldighet. Följden häraf blir endast, att han icke behöfver återbära mera af det bekomna, än hvad han fortfarande kan hafva i behåll, vare sig oförvandladt eller såsom en värdeökning i sin förmögenhet. Om det mottagna utgjorts af penningar eller andra generiskt bestämda saker, kan detta principiellt taget icke medföra någon förändring i det ofvan sagda, men väl ofta försvåra *bevisningen* om förekomsten af något af de ofvan nämnda förhållandena, som föranleda återbäringsskyldighet. Detta åter har i sin ordning blott till följd, att den omyndige på grund af bristande bevisning ofta *faktiskt* kan komma att slippa återbära det mottagna.[1] Nu är emellertid att märka först och främst, att det i domen icke finnes en antydan om att C. Johansson befriades från återbäringsskyldighet på grund af bristande utredning af frågan, om och i hvad

[1] Såsom stöd för hvad ofvan anförts får jag särskildt hänvisa till *Winroth*, Svensk Civilrätt IV sid. 341, 342, hvarest W. påpekar, att, om det kommit till fullgörande af en med en omyndig ingången rättshandling, det å ömse håll kan yrkas återbärande af det utbekomna jämte afkastning eller »ränta», och, där tillfälle till dylikt återbärande ej finnes, ersättning för det förfarna. För den omyndige gäller emellertid, säger W., till den del, som egendomen stannat under hans förvaltning, att »han väl [har] återbäringsskyldighet men allenast så vidt som egendomen fortfarande hos honom finnes i behåll, vare sig i oförvandladt skick eller dock såsom en *bevislig* värdeökning i hans tillgångar. Detta får anses följa af den omyndiges fritagande från att återgälda hvad, som lämnats honom i försträckning, och medför visserligen, så snart egendomen omsatts i annan eller från början bestått i myckenhetsting, *för flertalet fall* full ansvarsfrihet». [Kursiveringarna äro gjorda af mig].

mån han kunde hafva något af de mottagna medlen i behåll, utan — i hvad saken här intresserar oss — på grund däraf, att »den omständighet, att C. Johansson vid mottagande af samma medel varit omyndig», icke vore någon anledning till att medlen »borde till konkursboet återgå». Det är så mycket mera påtagligt, att anledningen till att Carl Johansson befriades från återbäringsskyldighet icke var, att gåfvan, såsom bestående af penningar, enligt domstolarnes förmenande ändå icke under några förhållanden borde återgå, som de i sina domar alldeles uttryckligen förutsätta, att gåfvan till Carl äfven af annan än nu ifrågavarande anledning skulle kunna hafva blifvit föremål för återbäring. Jag talar härvidlag ej om Härads R:s dom, i hvilken Carl Johansson ju uttryckligen ålägges återbäringsskyldighet med afseende på det mottagna, utan jag talar om Hof R:ens af Högsta D:n fastställda dom. I densamma förutsättes nämligen tydligen, att här skulle kunnat blifva fråga om att gåfvan äfven på grund af de vanliga bestämmelserna om återvinning i konkurs, skulle hafva fått återbäras till konkursboet. Hof R:n säger nämligen, att »hvarken på grund af den omständighet, att C. Johansson vid mottagande af samma medel varit omyndig, *eller, så vidt visadt vore, med afseende å tiden för mottagandet af medlen desamma borde till konkursboet återgå*», blefve sökandenas mot Carl Johansson förda talan ogillad. Denna senare del af domen är ju icke utan intresse i detta sammanhang. Det förefaller därför egendomligt, att W. — med de anmärkningar, han gör mot rättsfallet — utesluter densamma.[1]

5) Med afseende slutligen på det sista af de skäl, W. anför mot att rättsfallet från 1893 skulle kunna tilläggas någon betydelse i afseendet i fråga, nämligen det skälet, att »i domskälen med tystnad förbigåtts, att gåfvan förekommit mellan förmyndare och myndling», så påpekar jag, att det i rättsfallet — i den mån det här intresserar oss — ju icke är fråga om annat än om giltigheten af *just en sådan gåfva!* Det är ju just därom domstolarne skola yttra sig. Det är väl ändå icke W:s mening att vilja påstå, att, då det i ett rättsfall icke är fråga om annat än om beståndet af en gåfva just

[1] Se ofvan sid. 46. Observera a. s. särskildt W:s uttryck: »eller eljest grundläggande återkrafsrätt».

mellan målsman och omyndig, och då domstolarna förklara, att den omständigheten, att gåfvotagaren vid gåfvans mottagande var omyndig, icke föranleder till återbäring af det gifna, utan gåfvan får äga bestånd — att då, som sagdt, det förhållandet, att domstolarna icke i domen uttryckligen förklara, att hvad de säga afse en gåfva från målsman till omyndig, skulle föranleda, att man icke ändå finge hänföra det sagda just till detta fall. Det skulle i sak innebära, att domstolarna icke finge anses hafva uttalat sig om det fall, som de voro satta att bedöma. W. förklarar i motkritiken sid. 16, i fråga om tolkning af domar, att man därvid får hålla »i stadigt sikte, hvad ... förstånd kräfver». Ja, jag kan icke annat än instämma. Dylika tolkningar äro lika ofattliga som de anmärkningar, W. ibland kommer med. W. yttrar sålunda i motkritiken sid. 13, att jag »egendomligt nog» icke sökt »skäl» för min mening beträffande giltigheten af gåfvor från målsman till omyndig i gällande bestämmelser om föräldrars gåfvor till barn, men tillfogar så omedelbart därefter: »De skulle emellertid visserligen icke hafva lemnat något större utbyte. Ty de handla om gåfvor af såväl lös som fast egendom, afse endast att ordna förhållandena vid ett blifvande arfskifte efter föräldrarna, ingå i öfrigt icke på frågan om gåfvornas laga verkan samt taga ej i betraktande ett mellan föräldrarne och barnen bestående förmynderskapsförhållande utan förutsätta, till den del som det icke rör sig om kostnader på barnens personer, tvärtom, att gåfvorna lemnas åt barnen vid deras ingående af äktenskap eller vid annan deras bosättning på egen hand, d. v. s. åt barn, som upphöra eller redan förut upphört att stå under förmynderskap.» Jag behöfver väl icke förklara den »egendomligheten», att jag i min framställning icke sökt skäl för min åsikt i förevarande afseende i dylika lagbestämmelser!

Jag skulle — med blott utbyte af bokstafven E. mot bokstafven W. — kunna sluta denna replik med W:s eget med afseende på min afhandling fällda yttrande i motkritiken sid. 16: »Än flera anmärkningar skulle visserligen kunna riktas mot W:s arbete.» Då det emellertid med afseende på denna motkritik gäller, att jag så ytterst sällan kan taga upp en anmärkning, som där göres mot min afhandling, sådan anmärkningen i motkritiken framställts, och så direkt besvara

den, utan jag får lof att först gå tillbaka till min egen afhandling och visa upp, hvad jag sagt där för egen del och såsom anmärkning mot W., sedan får lof att reda ut, om och i hvad mån något, af hvad W. anmärkt, kan träffa, hvad jag verkligen sagt, och så besvara det, så har denna replik redan fått en bredd, som motkritiken icke gör skäl för. Jag torde därför böra sluta här. Åtskilligt af hvad redan anförts torde dock få anses tillräckligt belysande för denna »motkritiks» beskaffenhet.

Uppsala i Mars 1907.

Elsa Eschelsson.

RÄTTELSE.

Sid. 36 8:de raden nedifrån i hufvudtexten står »gåfvans» skall vara »gåfvobrefs».

den, utan jag får lof att först gå tillbaka till min egen afhandling och visa upp, hvad jag sagt där för egen del och såsom anmärkning mot W., sedan får lof att reda ut, om och i hvad mån något, af hvad W. anmärkt, kan träffa, hvad jag verkligen sagt, och så besvara det, så har denna replik redan fått en bredd, som motkritiken icke gör skäl för. Jag torde därför böra sluta här. Åtskilligt af hvad redan anförts torde dock få anses tillräckligt belysande för denna »motkritiks» beskaffenhet.

Uppsala i Mars 1907.

Pris 75 öre.

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 001821646

Uppsala 1907. Almqvist & Wiksells Boktryckeri-A.-B.